

ZAVRŠNA DIOBA U STEČAJNOM POSTUPKU

Dr. sc. Jasnica Garašić, docentica
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

UDK:
Ur.: 5. veljače 2007.
Pr.: 26. veljače 2007.
Izvorni znanstveni članak

S obzirom na novine koje je donijela 4. novela Stečajnog zakona iz 2006. godine u radu se analiziraju pretpostavke za određenje završne diobe u stečajnom postupku: okončano unovčenje stečajne mase, dana suglasnost odbora vjerovnika za završnu diobu te dana suglasnost stečajnog suca za tu diobu.

Zatim se prikazuje završni (diobni) popis kao osnova po kojoj se u završnoj diobi namiruju stečajni vjerovnici, pri čemu se posebna pozornost posvećuje pitanju koje se tražbine unose u završni popis i kako se vjerovnici upoznaju s njegovim sadržajem. Ujedno se ispituje koje su izmjene završnog popisa moguće prije završnog ročišta, a kakvi su ispravci mogući povodom održanog završnog ročišta.

Potom se ukratko sažimaju pravila za neposredno, fiktivno provođenje završne diobe.

Na kraju se upozorava na određene nedostatke u prijelaznim odredbama spomenute 4. novele Stečajnog zakona koje se tiču završne diobe u stečajnim postupcima koji su pokrenuti prije stupanja na snagu te novele.

Ključne riječi: *završna dioba u stečajnom postupku, okončano unovčenje stečajne mase, završni račun stečajnog upravitelja, završni (diobni) popis, završno ročište u stečajnom postupku.*

I. Uvod

U stečajnom postupku u kojem se ne izrađuje stečajni plan, već se postupak provodi radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima

(čl. 2, st. 1. Stečajnog zakona¹, u daljnjem tekstu: SZ), moguće se tri vrste dioba: *djelomična, završna i naknadna dioba*.

U skladu s načelom efikasnosti te hitnosti postupka namirenje stečajnih vjerovnika u stečajnom postupku provodi se prema pritjecanju gotovinskih sredstava (čl. 183, st. 2, reč. 1. SZ), što je razlog postojanja tzv. *djelomičnih dioba*. Ona stečajna masa koja je preostala i unovčena nakon djelomičnih dioba, a čime se ujedno i završava namirenje u stečajnom postupku, raspodjeljuje se u okviru tzv. *završne diobe* (čl. 192, st. 1. SZ). To je situacija kada se više ne mogu ostvariti novčana sredstva za namirenje stečajnih vjerovnika u određenom stečajnom postupku. Završnom diobom ispunjava se svrha stečajnog postupka te se njezinom provedbom stečajni postupak zaključuje (čl. 196, st. 1. SZ). U stečajnom postupku s malom vrijednošću stečajne mase odnosno u takvom postupku u kojem se sva stečajna masa može odmah unovčiti neće biti potrebno provoditi djelomične diobe, već se cjelokupna unovčena stečajna masa može podijeliti u okviru jedne diobe. U onim stečajnim postupcima u kojima se nakon završnoga ročišta stvore uvjeti da se zadržani iznosi podijele stečajnim vjerovnicima, ili da se iznosi koji su isplaćeni iz stečajne mase vrate natrag u masu ili se pak nakon završnoga ročišta pronađe imovina koja ulazi u stečajnu masu, moguće je provesti tzv. *naknadnu diobu* (čl. 199, st. 1. SZ).

U ovom radu podvrgnut ćemo analizi odredbe Stečajnog zakona koje reguliraju *završnu diobu*. Najprije ćemo ispitati i predstaviti pretpostavke za određenje završne diobe, zatim ćemo predstaviti završni popis kao osnovu po kojoj se stečajni vjerovnici namiruju u završnoj diobi, te nakon toga dotaknuti određena pitanja koja se tiču samog provođenja završne diobe. Pri tome će se osobito upozoriti na izmjene koje je sa sobom donio Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona od 7. srpnja 2006. (u daljnjem tekstu ZIDSZ 2006. ili 4. novela SZ)².

II. Pretpostavke za određenje završne diobe

Pretpostavke za određenje završne diobe jesu: da je unovčenje stečajne mase okončano (čl. 192, st. 1. SZ), da je odbor vjerovnika dao suglasnost za završnu diobu (čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ), te da je svoju suglasnost za završnu diobu dao i stečajni sudac (čl. 192, st. 2. SZ).

Spomenimo da su iste pretpostavke za određenje završne diobe predviđene i u njemačkom Insolvenzordnungu (u daljnjem tekstu InsO³), po čijem je uzoru rađen hrvatski Stečajni zakon (par. 196, st. 1. i 2. te par. 187, st. 3, reč. 2. InsO).

¹ Stečajni zakon, Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06.

² Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona, Narodne novine, br. 82/06.

³ Insolvenzordnung, Bundesgesetzblatt 1994, I, str. 2866; posljednja izmjena Bundesgesetzblatt 2005, I, str. 837.

1. Okončano unovčenje stečajne mase

Prema čl. 192, st. 1. SZ završnoj diobi pristupa se čim se okonča unovčenje stečajne mase.

Iz navedene odredbe proizlazi da se prije okončanja unovčenja stečajne mase završna dioba ne može provesti. To je i logično, budući da je završna dioba posljednja dioba koja se provodi unutar otvorenog stečajnog postupka.

Pod okončanjem unovčenja stečajne mase trebalo bi razumjeti unovčenje posljednjeg predmeta koji se nalazi u stečajnoj masi⁴. Ipak, od stečajnog upravitelja ne može se očekivati nemoguće. Ako se neki predmet stečajne mase zbog određenih stvarnih ili pravnih razloga nikako nije mogao unovčiti, usprkos svim uložnim naporima stečajnog upravitelja, tada postojanje takvog neunovčivog predmeta ne može spriječiti pokretanje, pa i provođenje završne diobe. To jasno proizlazi iz čl. 193. st. 1, reč. 2, toč. 3. SZ koji određuje da na završnom ročištu, kojeg stečajni sudac određuje zajedno s davanjem suglasnosti za završnu diobu (čl. 193, st. 1, reč. 1. SZ), vjerovnici odlučuju o neunovčivim predmetima stečajne mase. Odlučujući o neunovčivom predmetu skupština vjerovnika na završnom ročištu mogla bi primjerice donijeti odluku: da se predmet prepušta određenom stečajnom vjerovniku uz njegov pristanak te da mu se to u određenom iznosu uračunava u stečajnu kvotu koju je ovlašten u stečajnom postupku ostvariti; ili da se predmet prepušta određenom stečajnom vjerovniku uz određenu, primjerenu svotu u gotovini; ili da se prepušta nekom stečajnom vjerovniku besplatno; ili da se predmet prepušta stečajnom dužniku ako je on dužnik pojedinac; da stečajni upravitelj uloži dodatne napore i ponovno pokuša unovčiti dotični “neunovčivi” predmet, ako skupština smatra da ipak nije riječ o neunovčivom predmetu, u kojem slučaju bi se dobiveni iznos mogao podijeliti u naknadnoj diobi uz odgovarajuću primjenu čl. 199, st. 1. SZ⁵.

Člankom 88. ZIDSZ 2006. ukinuti su stavci 3, 4. i 5. članka 192. SZ, koji su u zakonski tekst uneseni s člankom 54. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona od 18. srpnja 2003. (u daljnjem tekstu ZIDSZ

⁴ Tako i njemački autori u komentaru par. 196, st. 1. InsO, koji odgovara našem čl. 192, st. 1. SZ: *Holzer Johannes* u knjizi: InsO, Kommentar zur Insolvenzordnung, izdavači Kübler Bruno M. i Prütting Hans, knjiga I, 17. promjena RWS Verlag Kommunikationsforum GmbH, Köln, 2003, par. 196, br. 5; *Uhlenbruck Wilhelm*, u knjizi: Insolvenzordnung, urednik Uhlenbruck Wilhelm, Verlag Franz Vahlen, München, 2003, 12. izdanje, par. 196, br. 4.

⁵ Usp. za njemačko pravo: *Irschlinger Friedrich*, u knjizi: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung, C. F. Müller Verlag, Heidelberg, 1999, par. 197, br. 7; *Westphal Thomas*, u knjizi: Insolvenzordnung (InsO), urednici Nerlich Jörg i Römermann Volker, Verlag C. H. Beck, München, 2000, par. 197, br. 11; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 13; *Haarmeyer Hans*, *Wutke Wolfgang*, *Förster Karsten*, u knjizi: Handbuch zur Insolvenzordnung, InsO/EGInsO, Verlag C. H. Beck, München 2001, 3. izdanje, str. 883.-884, br. 85; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 8.

2003.)⁶, a člankom 90. ZIDSZ 2006. ukinuti su članci 193.a i 193.b koji su u zakonski tekst uneseni s člankom 55. ZIDSZ 2003. Te su ukinute štetne odredbe dozvoljavale provođenje završne diobe prije okončanja unovčenja stečajne mase i prijenos neunovčene stečajne mase na vjerovnike. One su unesene u zakonski tekst 2003. godine bez konzultacija sa strukom, te su u praksi prouzročile mnogobrojne probleme⁷. Kao takve bile su u suprotnosti sa samom svrhom stečajnog postupka u kojem se ne izrađuje stečajni plan, a u kojem se prema čl. 2, st. 1. SZ unovčava dužnikova imovina i vrši podjela prikupljenih sredstava vjerovnicima. Drugim riječima, da bi se ostvario cilj stečajnog postupka, imovina stečajnog dužnika koja ulazi u stečajnu masu mora se u potpunosti unovčiti, izuzev onih rijetkih situacija u kojima se pojedini predmet stečajne mase zbog stvarnih ili pravnih razloga iznimno, usprkos napora stečajnog upravitelja, ne može unovčiti. To je ujedno i razlog zašto je zakonodavac s čl. 89. ZIDSZ 2006. izmijenio i čl. 193, st. 1, reč. 2, toč. 3. SZ te naglasio da vjerovnici na završnom ročištu odlučuju o “neunovčivim”, a ne o “neunovčenim” predmetima stečajne mase, kao što je dosada stajalo u zakonskom tekstu.

Postavlja se pitanje da li vođenje parničnih postupaka vezanih za stečajnu masu sprečava završnu diobu.

Ako je riječ o parnici na koju je upućen stečajni vjerovnik radi utvrđenja svoje osporene tražbine, tada iz čl. 185, st. 2. SZ jasno proizlazi da će se iznos koji bi vjerovnik dobio da njegova tražbina nije osporena, izdvojiti sve dok se parnica pravomoćno ne završi. Izdvojeni iznos položiti će se kod suda ili javnog bilježnika (čl. 194. SZ). Zadržani iznos mogao bi se podijeliti stečajnim vjerovnicima u okviru naknadne diobe, ako bi parnica pravomoćno završila tek nakon održanog završnog ročišta u stečajnom postupku, i to na način da se odbio deklaratorni tužbeni zahtjev (čl. 199, st. 1, toč. 1. SZ). Dakle, takva vrste parnice nije smetnja za provođenje završne diobe. Premda to zakon izričito ne kaže, smetnja za provođenje završne diobe po logici stvari ne bi smjela biti ni tekuća parnica koju je pokrenuo osporavatelj tražbine za koju postoji ovršna isprava. I u ovom slučaju bi se trebalo analogno izdvojiti iznos koji bi vjerovnik dobio da njegova tražbina nije osporena i položiti ga kod suda ili javnog bilježnika te po pravomoćnosti odluke o tražbini, ako je tužbeni zahtjev kojim se osporava tražbina usvojen, zadržani iznos raspodijeliti stečajnim vjerovnicima u okviru naknadne diobe (čl. 199, st. 1, toč. 1. SZ), a ako je tužbeni zahtjev odbijen, onda ga predati dotičnom stečajnom vjerovniku čija je tražbina neosnovano osporena. Isto tako pobjodne parnice nisu smetnja provođenju završne diobe, jer se ono što

⁶ Narodne novine br. 123/03.

⁷ Poblize o tim problemima: *Vukelić Mario*, *Dioba stečajne mase i prenošenje neunovčene stečajne mase na vjerovnike*, u knjizi: *Treća novela Stečajnog zakona*, urednik Dika Mihajlo, Narodne novine d.d., Zagreb, 2003, str. 247.-259; *Galić Ante*, *Završno ročište vjerovnika*, u knjizi: *Ovrha i stečaj – Aktualnosti zakonodavstva i sudske prakse – 2006*, urednica Kuzmić Marica, Inženjerski biro d.d., Zagreb, 2006, str. 232.-237.

će se eventualno morati vratiti stečajnoj masi, moći podijeliti i u naknadnoj diobi, kako to jasno proizlazi iz noveliranog čl. 141, st. 8. SZ (čl. 61. ZIDSZ 2006.)⁸ i čl. 199, st. 1, toč. 2. SZ.

U pogledu drugih aktivnih ili pasivnih parnica koje se odnose na stečajnu masu Stečajni zakon originarno nije sadržavao posebnih odredaba. Tako npr. u pogledu aktivnih parnica koje bi se ticale tražbina stečajnog dužnika prema njegovim dužnicima nastalih prije otvaranja stečajnog postupka, neovisno o tome jesu li one započele prije ili nakon njegovog otvaranja, kao i pogledu tražbina stečajne mase nastalih nakon otvaranja stečajnog postupka, pri čemu bi se tražbina mogla sastojati u novčanom iznosu ili bi se mogla odnositi na neki drugi predmet. Isto vrijedi u pogledu pasivnih tekućih parnica koje bi se ticale obveza stečajne mase, koje su nastale, dakle, nakon otvaranja stečajnog postupka. No, u posljednjoj izmjeni Stečajnog zakona s čl. 89. ZIDSZ 2006. uvedena je odredba koju je protivno volji Radne skupine za izradu ZIDSZ 2006. predložio uži kabinet vlade, a prema kojoj *će se završno ročište odrediti najkasnije u roku od godinu i pol dana od održanog izvještajnog ročišta, osim ako to nije bilo moguće radi vođenja upravnog ili sudskog postupka, koji je prethodno pitanje za završetak stečajnog postupka* (čl. 193, st. 5. SZ). Ta je mehanicistička odredba, koja ne postoji u komparativnim stečajnim zakonima, izuzetno štetna za stečajne vjerovnike jer tjera stečajne upravitelje da predmete stečajne mase unovčavaju poštopot, pa će zbog vremenskog pritiska i straha od razrješenja (čl. 27, st. 1. SZ) pristajati i na niže cijene, no što bi se objektivno mogle postići⁹. To znači da će i vrijednost stečajne mase koja će stajati na raspolaganju za raspodjelu stečajnim vjerovnicima biti manja. Već i zbog toga navedenu

⁸ Čl. 141, st. 8. SZ koji je u zakonski tekst unesen čl. 61. ZIDSZ 2006. izričito određuje da stečajni vjerovnik koji je uspješno pobio pravnu radnju kojom su oštećeni stečajni vjerovnici u slučaju kada je nedostatnost stečajne mase utvrđena već tijekom prethodnog postupka, uslijed čega je stečajni postupak otvoren i odmah zaključen (čl. 63, st. 1, reč. 1.), ima iz onoga što se mora vratiti u stečajnu masu na temelju stavka 5. članka 141. pravo prvenstvenog namirenja za troškove koji su bili potrebni za navedenu parnicu. Stečajni vjerovnik čiji je tužbeni zahtjev za pobijanjem prihvaćen, predložiti će stečajnom sucu nastavak stečajnog postupka radi naknadne diobe (čl. 199).

⁹ Navedeni rok od godinu i pol dana od održanog izvještajnog ročišta bit će teško odnosno nemoguće ispoštivati u svim onim stečajnim postupcima u kojima će, primjerice, biti nekoliko stotina vjerovnika, u kojima će biti potreba za posebnim ispitnim ročištima zbog naknadnih prijava tražbina stečajnih vjerovnika, u kojima će biti mnogo imovine, u kojima će se nalaziti predmeti čija tržišna cijena znatno varira u odnosu na godišnje doba, u kojima će imovinskopravni odnosi biti složeni, u kojima će trebati uložiti mnogo napora u otkrivanje skrivene imovine stečajnog dužnika, u kojima će postojati situacije s međunarodnopravnim obilježjem, dakle, kada će se trebati tražiti priznanje domaćeg stečajnog postupka u drugim državama, a takvih situacija će zbog sve intenzivnije međunarodne gospodarske suradnje biti sve više. Detaljnije o neprihvatljivosti čl. 193, st. 5. SZ vidi *Garašić Jasnica, Završno ročište u stečajnom postupku*, u knjizi: Četvrta novela Stečajnog zakona, urednik Dika Mihajlo, Narodne novine d.d., Zagreb, 2006, str. 268-270.

odredbu treba što prije odstraniti iz zakona. No, ona je problematična i zbog svog drugog dijela, jer nije sasvim jasno kako *upravni ili sudski postupak može biti prethodno pitanje za završetak stečajnog postupka*. Očito se ovdje termin "prethodno pitanje" ne upotrebljava u uobičajenom smislu, odnosno sadržaju koji mu daje građanskoprocenopravna teorija¹⁰. Na način kako je redigirana, ta je odredba suprotna i upravo spomenutim zakonskim odredbama koje dozvoljavaju da se parnice koje se odnose na utvrđenje stečajnih tražbina i pobojne parnice vode i nakon završnog ročišta i završne diobe, odnosno nakon zaključenja stečajnog postupka. Treba li spornu odredbu čl. 193, st. 5. SZ tumačiti na način da se završno ročište, a time i završna dioba, neće određivati tako dugo dok se vode druge vrste aktivnih i pasivnih parnica vezanih za stečajnu masu? Rješenje prema kojem bi vođenje neke od tih parnica automatski sprečavalo završno ročište i završnu diobu ne čini se primjerenim životu, jer moguće je da se određena parnica vodi godinama, a da sam ishod nije moguće predvidjeti. Bilo bi u protivnosti s načelom ekonomičnosti ako bi se uslijed neke parnice, pogotovo ako bi vrijednost predmeta spora bila mala, odgađala završna dioba, premda je sva preostala stečajna masa unovčena i spremna za završnu diobu radi namirenja stečajnih vjerovnika. Zapravo bi trebalo zauzeti stajalište da bi stečajni upravitelj, koji bi nakon zaključenja stečajnog postupka i dalje bio procesnopravno legitimiran za njihovo vođenje, morao za parnicu koja se još vodi izdvojiti i zadržati iznos koji će biti potreban za troškove parničnog postupka, a kod pasivne parnice i iznos odnosno predmet koji se tužbom zahtijeva. U slučaju uspjeha stečajnog upravitelja u sporu, zadržani iznosi i predmeti odnosno u aktivnoj parnici ostvareni novčani iznosi ili predmeti (nakon unovčenja) mogli bi se raspodijeliti vjerovnicima u naknadnoj diobi. Zaključenjem stečajnog postupka predmeti stečajne mase koji su obuhvaćeni tekućim parnicama i dalje bi bili zahvaćeni stečajnopravnom zapljenom (čl. 89. SZ), te stečajni vjerovnici u odnosu na nju ne bi mogli voditi individualne ovršne postupke. To je važno naglasiti ne samo u odnosu na stečajne postupke u kojima je dužnik pravna osoba, već posebno u odnosu na stečajne postupke u kojima imamo dužnika pojedinca, koji će nastaviti živjeti te stjecati *novu imovinu* u odnosu na koju će stečajni vjerovnici moći neograničeno ostvarivati svoje preostale tražbine pa po potrebi i u ovršnom postupku (čl. 197, st. 1. SZ). Spomenimo da vladajuće mišljenje u njemačkoj insolventijskopravnoj teoriji u tumačenju odredaba njemačkog Insolvenzordnunga, po čijem je uzoru rađen i hrvatski Stečajni

¹⁰ "Kad odluka suda zavisi od prethodnog rješenja pitanja, postoji li neko pravo ili pravni odnos pa se bez rješenja tog pitanja ne može riješiti glavna stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu, takvo se pitanje naziva prethodno ili prejudicijelno (incidentalno)." Tako *Triva Siniša, Dika Mihajlo*, *Građansko parnično procesno pravo*, Narodne novine d.d., Zagreb, 2004, str. 96.

zakon, smatra da tekuće aktivne i pasivne parnice koje se tiču stečajne/insolventijske mase nisu smetnja za provođenje završne diobe i zaključenje stečajnog/insolventijskog postupka¹¹.

Postojanje nedospjelih tražbina stečajnog dužnika koje dospijevaju daleko u budućnosti, a za koje nije potrebno aktualno djelovanje stečajnog upravitelja, također nisu prepreka za određivanje i provođenje završne diobe. Kada dospiju, te će se tražbine moći raspodijeliti vjerovnicima u okviru naknadne diobe¹².

Iz čl. 192, st. 1. SZ, koji određuje da se završnoj diobi pristupa čim se okonča unovčenje stečajne mase, ujedno proizlazi da se završna dioba ne smije odlagati.

Razlika u odnosu na dosadašnje zakonsko rješenje jest u tome što će se završnoj diobi smjeti pristupiti tek kada se zaista okonča unovčenje stečajne mase. Samo će u slučaju postojanja neunovčivih predmeta stečajne mase završna dioba ipak biti moguća, premda masa nije u potpunosti unovčena. Postojanje aktivnih i pasivnih parnica ne sprečava provođenje završne diobe ako su svi ostali predmeti stečajne mase unovčeni. Kako više nema prijenosa neunovčene stečajne mase na vjerovnike, nema ni stupanja vjerovnika umjesto stečajnog dužnika u parnice koji su se vodile u vezi s prenesenim dijelovima stečajne mase. Stečajni upravitelj jest i nakon zaključenja stečajnog postupka procesno legitimiran za vođenje tekućih aktivnih i pasivnih parnica koji se odnose na stečajnu masu.

2. Potrebna suglasnost odbora vjerovnika za završnu diobu

Prema čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ stečajni upravitelj je dužan prije svake diobe pribaviti suglasnost odbora vjerovnika, a ako odbor vjerovnika nije osnovan, dužan je pribaviti suglasnost stečajnoga suca. Ta se odredba odnosi ne samo na djelomičnu, već i na završnu diobu.

No, odbor vjerovnika teško će moći dati svoju suglasnost za završnu diobu ako prije toga nije dobio uvid u završni račun stečajnog upravitelja. Spomenimo da stečajni sudac prema čl. 31, st. 3, reč. 1. SZ prije no što sam ispita završni račun stečajnog upravitelja isti dostavlja odboru vjerovnika te mu određuje rok u kojem se odbor vjerovnika mora o njemu izjasniti. Na temelju navedenoga slijedi da stečajni upravitelj ne bi morao pribaviti suglasnost odbora vjerovnika za završnu diobu prije no što je od stečajnog

¹¹ Vidi *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 6; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 5. zajedno s drugim autorima koje oni navode. Drugačije *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 7. koji smatra da su aktivni procesi stečajne mase razlog da se ne odredi završna dioba.

¹² *Schulz Hans-Werner*, u knjizi: *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung*, izdavač Wimmer Klaus, Herman Luchterhandt Verlag GmbH, Neuwied, Krißfeld, 1999, par. 196, br. 5; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 5; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 849, br. 40; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 3; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 2, 4.

suca zatražio suglasnost za završnu diobu¹³. No, stečajni upravitelj bi trebao najkasnije s traženjem suglasnosti za završnu diobu od stečajnog suca paralelno pozvati odbor vjerovnika da se odmah po ispitivanju završnoga računa izjasni i o završnoj diobi. Bilo bi poželjno da se odbor vjerovnika u istom roku u kojem mora dati svoje mišljenje o završnom računu izjasni i o svojoj suglasnosti odnosno protivljenju završnoj diobi, te da stečajni upravitelj dobivenu suglasnost odbora vjerovnika odmah preda stečajnom sucu. Naime, bez postojanja suglasnosti odbora vjerovnika za završnu diobu stečajni sudac ne može odobriti završnu diobu.

3. Potrebna suglasnost stečajnog suca za završnu diobu

a) Razlog potrebne suglasnosti stečajnog suca za završnu diobu

Za razliku od djelomične diobe, kod koje je suglasnost stečajnog suca za njezino provođenje potrebna samo ako odbor vjerovnika nije osnovan (čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ)¹⁴, za završnu diobu uvijek je potrebna suglasnost stečajnoga suca, neovisno o tome je li odbor vjerovnika osnovan ili nije (čl. 192, st. 2. SZ). Razlog za to leži u činjenici što će se provedbom završne diobe zaključiti stečajni postupak (čl. 196, st. 1. SZ) te se tražbine vjerovnika koje nisu navedene u završnom (diobnom) popisu protiv stečajne mase više neće moći namiriti¹⁵. Pri tome treba naglasiti da se tražbine koje nisu navedene u završnom popisu neće moći namiriti ne samo pri završnoj diobi, nego ni pri eventualnoj naknadnoj diobi, s obzirom da se naknadna dioba provodi prema završnom popisu (čl. 201, reč. 1. SZ).

b) Prijedlog, zahtjev stečajnog upravitelja upućen stečajnom sucu za davanje suglasnosti za završnu diobu

Budući da je za završnu diobu potrebna suglasnost stečajnog suca, slijedi da je stečajni upravitelj dužan predložiti završnu diobu stečajnom sucu odnosno zatražiti njegovu suglasnost o tome¹⁶.

¹³ Neki njemački autori ipak preporučuju da insolventijski upravitelj suglasnost odbora vjerovnika za završnu diobu pribavi prije no što od insolventijskog suda zatraži istu. Tako *Westpahl*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 15 i *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 853.-854, br. 56.

¹⁴ Člankom 83. ZIDSZ 2006. izmijenjena je dosadašnja odredba čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ prema kojoj je stečajni upravitelj bio dužan pri djelomičnoj diobi pribaviti ne samo suglasnost odbora vjerovnika ako je osnovan već uvijek i stečajnog suca. Promjena prema kojoj je suglasnost stečajnog suca pri djelomičnoj diobi potrebna samo ako nije osnovan odbor vjerovnika jača vjerovničku autonomiju u stečajnom postupku, a ima za cilj osigurati sudsku kontrolu samo onda kada odbor vjerovnika kontrolu djelomične diobe ne može izvršiti, jer nije osnovan.

¹⁵ Tako i njemački autori za njemačko pravo: *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 2, 7; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 6.

¹⁶ U tom pravcu i njemački autori za njemačko pravo: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 14; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 8; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 7.

Već je rečeno da se završna dioba ne smije odlagati, već da se njoj treba pristupiti čim je okončano unovčenje stečajne mase (čl. 192, st. 1. SZ). Stečajni upravitelj koji ne bi tražio suglasnost stečajnog suca za završnu diobu odnosno koji bi odlagao s provedbom završne diobe, premda su ispunjeni zakonski uvjeti za njezino provođenje, bio bi odgovoran vjerovnicima za tako nastalu štetu prema odredbama čl. 28. SZ. U okviru nadzora koje vrši nad stečajnim upraviteljem (čl. 26. SZ), stečajni sudac bi mogao naložiti stečajnom upravitelju koji odugovlači završnu diobu da poduzme sve što je potrebno za provođenje te diobe, pa ukoliko stečajni upravitelj ne bi postupio po tom nalogu, mogao bi ga novčano kazniti, a s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja i razriješiti dužnosti (čl. 27. SZ).

Uži kabinet Vlade zamislio si je, nažalost, da zakonom može generalno za sve stečajne postupke odrediti i vremenski rok u kojem se mora završiti unovčenje stečajne mase, pa su tako i 4. Novelom Stečajnog zakona u zakonski tekst unesene neke vrlo štetne odredbe. Tako će prema odredbi čl. 27, st. 1, reč. 1. SZ (čl. 16. ZIDSZ 2006.), koja je formulirana protivno volji Radne skupine za izradu ZIDSZ 2006, stečajni upravitelj biti razriješen dužnosti istekom godine i pol dana od dana održavanja izvještajnog ročišta odnosno od prestanka poslovanja dužnika ako je odlučeno da dužnik privremeno nastavlja poslovanje, ako nije unovčio imovinu koja ulazi u stečajnu masu tako da se može pristupiti završnoj diobi, osim ako unovčenje nije bilo moguće radi vođenja upravnog ili sudskog postupka koji je prethodno pitanje za završetak stečajnog postupka. A ako se imovina dužnika koja ulazi u stečajnu masu sastoji većim dijelom od pokretnina koje se lako mogu unovčiti, taj rok iznosi godinu dana (čl. 27, st. 1, reč. 2. SZ). U daljnjoj povezanosti s čl. 193, st. 5. SZ proizlazi da stečajni upravitelj mora suglasnost stečajnog suca za završnu diobu tražiti najkasnije u trenutku koji će omogućiti da se završno ročište odredi najkasnije u roku od godinu i pol od održanog izvještajnog ročišta, osim ako to nije bilo moguće radi vođenja upravnog ili sudskog postupka, koji je prethodno pitanje za završetak stečajnog postupka. Pri tome, nažalost, nije jasno je li zakonodavac htio da se prema ovoj odredbi u navedenom roku mora odrediti održavanje završnog ročišta, dakle da se završno ročište u tom roku mora zakazati, ili se ono u navedenom roku mora održati, što igra ulogu s obzirom na rokove koji teku prema čl. 185, st. 1. i čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ¹⁷. Zamisao da se u svim stečajnim postupcima unovčenje stečajne mase može obaviti u roku od 1 godine i 6 mjeseci od izvještajnog ročišta daleko je od stvarnosti i pokazuje stručno neznanje onih koji su spomenute odredbe ugurali u zakon¹⁸. Kako bi se zaštitili interesi vjerovnika, čl. 193, st. 5. SZ treba što prije odstraniti iz zakonskog teksta, a odgovarajuće treba promijeniti i čl. 27, st. 1. SZ.

¹⁷ Detaljnije o ovim odredbama vidi u odjeljku III.1. ovog rada.

¹⁸ Vidi bilješku 9. ovog rada.

c) Ispitivanje postojanja zakonskih uvjeta za završnu diobu

Povodom prijedloga, zahtjeva stečajnog upravitelja da stečajni sudac dade svoju suglasnost za završnu diobu stečajni sudac će ispitati jesu li ispunjeni zakonski uvjeti za provođenje završne diobe: je li okončano unovčenje stečajne mase (čl. 192, st. 1. SZ) te postoji li odobrenje odbora vjerovnika za završnu diobu (čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ).

Bez završnog računa stečajnog upravitelja stečajni sudac bi teško mogao ispitati je li okončano unovčenje stečajne mase. Stoga se u njemačkoj insolventijskopravnoj sudskoj praksi ustalilo da insolventijski upravitelj insolventijskom sudu zajedno s prijedlogom za davanje suglasnosti za završnu diobu podnosi i završni račun, premda Insolvenzordnung to izričito ne zahtijeva¹⁹. Ni hrvatski Stečajni zakon to izričito ne zahtijeva, ali ista praksa bi bila poželjna i za hrvatsko pravo.

Zakonski nije definiran sadržaj završnog računa, pa treba poći od svrhe njegovog podnošenja (čl. 31, st. 1. i 2. SZ), a to je sudionicima stečajnog postupka - vjerovnicima i stečajnom sucu - predstaviti i omogućiti preispitivanje poslovnog djelovanja stečajnog upravitelja i njegovog cjelokupnog vođenja stečajnog postupka, te im omogućiti precizni uvid u preostalu stečajnu masu²⁰. Prema vladajućem stajalištu u njemačkoj literaturi te uobičajenoj njemačkoj sudskoj praksi završni račun treba imati četiri glavna elementa: račun prihoda i rashoda (izračun ostatka)²¹ u povezanosti sa završnom bilancom (koja je samo fakultativne prirode)²²,

¹⁹ *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 25; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 9; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 849.-850, br. 41; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 6. i 8, te par. 197, br. 2.

²⁰ *Lièvre/Bert/Stahl/Peter/Ems Alexander*, Anforderungen an die Aufstellung und die Prüfung der Schlussrechnung im Insolvenzverfahren, KTS Zeitschrift für Insolvenzrecht, 1999, br. 1, str. 2.-3; *Schulz*, op. cit. u bilj. 12, par. 196, br. 11; *Delhaes Wolfgang*, u knjizi: Insolvenzordnung (InsO), urednici Nerlich Jörg i Römermann Volker, Verlag C. H. Beck München, 2000, par. 66, br. 1; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 850.-851, br. 43.-44; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 10; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 9.

²¹ Račun prihoda i rashoda radi se na temelju tekućeg knjigovodstva, a obuhvaća sve financijske promjene u formi prihoda i rashoda tijekom stečajnog postupka prema kronološkom redu, razvrstane prema vrstama prihoda i rashoda. Prilažu mu se sve potrebne potvrde, dokazi, bankovni izvanci, kako bi se osigurala mogućnost ispitivanja navedenih podataka i urednog vođenja financija. Usp. *Lièvre/Stahl/Ems*, op. cit. u bilj. 20, str. 4.-5; *Delhaes*, op. cit. u bilj. 20, par. 66, br. 8.-9; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 851.-852, br. 48.-50; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 12; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 66, br. 23.

²² Završna (insolventijska) bilanca izrađuje se u usporedbi s pregledom imovine i obveza (čl. 152. SZ), te predstavlja računski, brojčani rezultat cjelokupne aktivnosti stečajnog upravitelja u upravljanju i unovčenju predmeta stečajne mase odnosno u slučaju nastavka poslovanja sadržava prikaz postojeće imovine u trenutku polaganja završnog računa. Na temelju završne bilance može se primjerice usporediti kakvo je stanje mase zatečeno na početku stečajnog postupka, kako je ono procijenjeno, koja su izlučna i razlučna prava istaknuta, te koji su predmeti na kraju stečajnog postupka unovčeni, koja su izlučna i razlučna prava realizirana, s kakvim uspjehom je stečajni upravitelj riješio pravne poslove koje nije u potpunosti ispunila nijedna ugovorna strana, kako je vodio sudske postupke i što se vratilo masi kroz pobijanje pravnih radnjih stečajnog

završni izvještaj²³ te završni (diobni) popis²⁴.

Po primitku prijedloga stečajnog upravitelja za suglasnost za provođenje završne diobe te uz taj prijedlog priloženog završnog računa s njegovim sastavnim elementima, stečajni sudac će u stečajnom postupku u kojem je osnovan odbor vjerovnika dotični završni račun, prije no što ga ispita, najprije dostaviti tom odboru i odrediti mu rok u kojem se on treba izjasniti o tom računu. To jasno proizlazi iz čl. 31, st. 3, reč. 2. SZ. Rečeno je već da je završni račun nužan odboru vjerovnika kako bi mogao odlučiti o svojoj suglasnosti za završnu diobu (čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ). Pri tome treba istaći da eventualno dana suglasnost odbora vjerovnika za završnu diobu ne može nadomjestiti potrebno izjašnjenje odbora vjerovnika o završnom računu²⁵ budući da stečajni sudac mora ispitati završni račun te ga, zajedno s dokazima i izjašnjenjem odbora vjerovnika o njemu, staviti na uvid vjerovnicima u pisarnici suda (čl. 31, st. 3, reč. 3. SZ). Pri tomu rok između izlaganja završnoga računa s priložima i održavanja ročišta vjerovnika mora iznositi najmanje 8 dana (čl. 31, st. 3, reč. 4. SZ). S druge strane, dano izjašnjenje odbora vjerovnika o završnom računu ne može nadomjestiti suglasnost odbora vjerovnika o završnoj diobi jer bez postojanja te suglasnosti stečajni sudac ne može dati svoju suglasnost za završnu diobu, čak i ako bi drugi zakonski uvjeti za provođenje završne diobe postojali te on sam smatrao da završnu diobu treba provesti (čl. 183, st. 3, reč. 2. SZ). Osim toga jasno je temeljem iste odredbe da stečajni sudac ne bi mogao dati suglasnost

dužnika, zatim kakve su bile i jesu još uvijek obveze stečajne mase, postoje li neki neunovčeni predmeti stečajne mase, te ako se u tom stečajnom postupku nastavilo s poslovanjem poduzeća, rezultati nastavka poslovanja poduzeća moraju biti posebno iskazani. Usp. *Delhaes*, op. cit. u bilj. 20, par. 66, br. 10; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 852, br. 51; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 13; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 66, br. 24.

²³ U završnom izvještaju stečajni upravitelj prikazuje i objašnjava čitav tijek stečajnog postupka u obliku navođenja svojih djelatnosti. Riječima se razjašnjavaju računski prikazi završnog računa (račun prihoda i rashoda, završna bilanca, završni popis), primjerice bitna odstupanja u odnosu na izrađeni pregled imovine i obveza na početku stečajnog postupka, bitno niži ili viši postignuti iznos pri unovčavanju pojedinih predmeta stečajne mase no što se to procijenilo, zatim imovina koja nije unovčena odnosno koja nije unovčiva, rezultati nastavljanja poslovanja stečajnog dužnika, koji su dvostranoobvezni pravni poslovi koje nije ispunila nijedna strana u potpunosti realizirani, u kojoj su mjeri stečajnoj masi vraćeni predmeti uslijed uspješnog pobijanja radnji stečajnog dužnika, itd. Usp. *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 3; *Lièvre/Stahl/Ems*, op. cit. u bilj. 20, str. 9.-15; *Delhaes*, op. cit. u bilj. 20, par. 66, br. 11; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 852, br. 52; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 11; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 66, br. 26.

²⁴ Završni (diobni) popis predstavlja listu svih tražbina s naznakom njihovih vjerovnika koje će se pri završnoj diobi uzeti u obzir te je popraćen prijedlogom stečajnog upravitelja za podjelu iznosa stečajne mase, koji će preostati po ispunjenju obveza stečajne mase radi namirenja ukupne sume prema listi (tabeli) utvrđenih tražbina u stečajnoj kvoti. Usp. *Lièvre/Stahl/Ems*, op. cit. u bilj. 20, str. 15; *Delhaes*, op. cit. u bilj. 20, par. 66, br. 12; *Haarmeyer/Wutze/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 853, br. 53.-55; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 9; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 66, br. 27.

²⁵ Tako i *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 2. za njemačko pravo.

za završnu diobu ako bi se odbor vjerovnika izričito suprostavio završnoj diobi. Drugim riječima, davanje izjašnjenja odbora vjerovnika o završnom računu i odlučivanje o suglasnosti za provođenje završne diobe nužno treba promatrati kao dvije odvojene radnje odbora vjerovnika.

Nakon što je primio izjašnjenje odbora vjerovnika o završnom računu, stečajni sudac je dužan sam ispitati završni račun (čl. 31, st. 2, reč. 1. SZ). Pri tome on ne ispituje gospodarsku primjerenost i svrhovitost poslovnih odluka stečajnog upravitelja, već kontrolira računsku ispravnost, potpunost priloga, je li račun napravljen u skladu s osnovama knjigovodstva, jesu li obuhvaćeni svi poslovni događaji, i sl.²⁶. Između ostalog stečajni sudac mora utvrditi i jesu li namirene odnosno je li osigurano namirenje svih obveza stečajne mase, jer se u skladu s čl. 85, st. 1. SZ iz stečajne mase najprije namiruju troškovi stečajnoga postupka i ostale obveze stečajne mase. Tek nakon toga moguće je pristupiti namirenju stečajnih vjerovnika²⁷. Prema čl. 31, st. 2, reč. 2. SZ stečajni sudac može u slučaju potrebe odrediti da završni račun pregledaju i vještaci. Čini se da bi vještačenje trebalo odrediti samo u onim slučajevima u kojima postoji sumnja u ispravnost i zakonitost završnog računa, kako se ne bi stvarali nepotrebni troškovi²⁸. Ako je stečajni sudac uočio nedostatke u završnom računu, bilo sam bilo uz pomoć vještaka, pozvat će stečajnog upravitelja da ih ukloni²⁹. Prije njihovog uklanjanja stečajni sudac neće dati suglasnost za završnu diobu. Stečajni je sudac dužan po ispitivanju završnog računa na njemu potvrditi da ga je ispitao (čl. 31, st. 2, reč. 1. SZ) te ga, kao što je već rečeno, zajedno s dokazima i izjašnjenjem odbora vjerovnika staviti na uvid vjerovnicima u pisarnici suda (čl. 31, st. 3, reč. 2. SZ).

d) Donošenje odluke o (ne)suglasnosti stečajnog suca za završnu diobu

Ako su ispunjeni gore navedeni zakonski uvjeti za provođenje završne diobe, stečajni sudac će donijeti odluku kojom daje svoju suglasnost za tu diobu.

Hrvatski Stečajni zakon nema izričitu odredbu o tome u kojem se obliku donosi sudska odluka o suglasnosti za završnu diobu iz čl. 192, st. 2. SZ. Prema noveliranom čl. 10, st. 1. SZ (čl. 5. ZIDSZ 2006.) odluke u stečajnom postupku donose se u obliku rješenja i zaključka, dok čl. 10, st. 2. SZ određuje da se zaključkom izdaje nalog službenoj osobi ili tijelu stečajnog postupka za obavljanje pojedinih radnji, te odlučuje o upravljanju postupkom

²⁶ Usp. *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 26; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 874, br. 60, 66; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 15.-17.

²⁷ Tako njemački autori za njemačko pravo: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 19; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 876, br. 67; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 9.

²⁸ *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 874, br. 62.

²⁹ *Schulz*, op. cit. u bilj. 12, par. 196, br. 8; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 874, br. 62.

i o drugim pitanjima kada je to izrijekom predviđeno Stečajnim zakonom. Kako se odluka o suglasnosti za završnu diobu ne može smatrati nalogom, ni odlukom o upravljanju postupkom (budući da se odnosi na ispunjenje uvjeta za meritorno pitanje u stečajnom postupku – podjelu stečajne mase), a zakon nije izričito rekao da se ta odluka donosi u obliku zaključka, slijedi da bi se nju trebalo donositi u obliku rješenja³⁰. Spomenimo da se ta odluka u njemačkom pravu donosi u obliku rješenja³¹.

Iz noveliranog čl. 11, st. 1, 2. i 5. SZ (čl. 6. ZIDSZ 2006.) proizlazi da bi protiv odluke o suglasnosti za završnu diobu bila dozvoljena nesuspendivna žalba u roku osam dana. Naime, u pogledu ove odluke zakon nije odredio da žalba nije dopuštena (čl. 11, st. 1. SZ), nije odredio drugi vremenski rok za njeno podnošenje (čl. 11, st. 2. SZ), a niti je odredio da bi žalba u ovom slučaju zadržala ovrhu rješenja (čl. 11, st. 5. SZ). Spomenimo da protiv sudske odluke o suglasnosti za završnu diobu u njemačkom pravu pravni lijek nije moguć (par. 6. InsO)³².

Prigodom davanja suglasnosti za završnu diobu stečajni sudac će ujedno *odrediti završno ročište* vjerovnika (čl. 193, st. 1, reč. 1. SZ). Procesnopravno bilo bi ispravnije da se zakonodavac u ovoj odredbi umjesto terminologijom *odrediti završno ročište* koristio terminologijom *zakazati završno ročište*³³. Polazeći od čl. 10, st. 1. i 2. ta se odluka također treba donijeti u obliku rješenja³⁴, a temeljem čl. 11, st. 1, 2. i 5. SZ protiv nje bi također bila dozvoljena nesuspendivna žalba u roku 8 dana. Drugo je pitanje, je li zakonodavac ovdje trebao isključiti žalbu. Odluka stečajnog suca o davanju suglasnosti za završnu diobu te odluka o određivanju završnog ročišta mogu se donijeti u istom pismenu³⁵, ali riječ je o dvije različite odluke. Kako je završno ročište ujedno i skupština vjerovnika, te se odlukom o određenju završnog ročišta ujedno saziva i (posljednja) skupština vjerovnika, takva odluka mora sadržavati, osim određenja vremena i mjesta održavanja – i dnevni red skupštine³⁶, te se mora, za razliku od odluke o davanju suglasnosti za završnu diobu, javno objaviti (čl. 38.a, st. 2, reč. 1. SZ).

³⁰ Ni prije 4. novele Stečajni zakon nije imao izričitu odredbu o obliku sudske odluke o suglasnosti za završnu diobu. U literaturi se izrazilo stajalište da bi ta sudska odluka morala imati oblik rješenja: *Vukelić*, op. cit. u bilj. 7, str. 242., ali i stajalište da bi ona morala imati oblik zaključka, jer bi se ovdje radilo o upravljanju postupkom: *Junačko Zdravko*, Stečajni zakon, Komentar i sudska praksa, Poslovni zbornik, Zagreb, 2004, str. 325.

³¹ *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 7; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 27; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 877, br. 69; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 18; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 10.

³² *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 8; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 28; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 877, br. 69; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 14.

³³ Više o tome *Garašić*, op. cit. u bilj. 9, str. 263.-264.

³⁴ Detaljnije o tome *Garašić*, op. cit. u bilj. 9, str. 266.

³⁵ *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 878.-880, br. 72.

³⁶ Isto za njemačko pravo: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 2; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 878, br. 72; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 2.

Iako njemački Insolvenzordnung, kao ni hrvatski Stečajni zakon, o tome nema izričite odredbe, u njemačkoj literaturi zastupa se stajalište da bi insolventijski sud jednom danu suglasnost za završnu diobu ipak mogao opozvati, ali samo ako to zahtijevaju razlozi nužne zaštite interesa vjerovnika, posebice, ako bi se naknadno otkrila insolventijska masa koja se ne bi mogla podijeliti u naknadnoj diobi³⁷. Isto stajalište bi trebalo zastupati za hrvatsko stečajno pravo.

Ako stečajni upravitelj ne bi otklonio nedostatke koje je stečajni sudac uočio u završnom računu vezane za pitanje okončanja unovčenja stečajne mase ili ne bi pribavio suglasnost odbora vjerovnika za završnu diobu, stečajnom sucu ne bi preostalo drugo već da uskrati suglasnost za završnu diobu³⁸.

Odluku kojom uskraćuje suglasnost za završnu diobu stečajni sudac bi također trebao donijeti u obliku rješenja (čl. 10, st. 1. i 2. SZ), a protiv tog rješenja bilo bi moguće podnijeti nesuspendivnu žalbu u roku od 8 dana (čl. 11, st. 1, 2. i 5. SZ). U njemačkom pravu ta se odluka donosi u obliku rješenja, ali protiv nje nije dozvoljen pravni lijek (par. 6. InsO)³⁹.

U njemačkoj literaturi zastupa se mišljenje da bi završna dioba koju bi insolventijski upravitelj proveo bez suglasnosti odbora vjerovnika odnosno bez suglasnosti insolventijskog suda imala pravni učinak, ali da bi insolventijski upravitelj sudionicima odgovarao za štetu⁴⁰. Situacija u kojoj bi stečajni upravitelj proveo završnu diobu bez suglasnosti odbora vjerovnika i bez suglasnosti stečajnog suca u hrvatskom pravu trebala bi biti iznimno rijetka, već zbog dužnosti ne samo stečajnog suca već i odbora vjerovnika te skupštine vjerovnika da nadziru rad stečajnog upravitelja, te da u svako doba zatraže obavijesti ili izvješća o stanju stvari i vođenju poslova (čl. 26, st. 1. SZ).

III. Završni (diobni) popis

U ovom odjeljku ispitat ćemo sadržaj završnog popisa te kako se vjerovnici s njime upoznaju, zatim pod kojim se uvjetima može završni popis izmijeniti prije održavanja završnog ročišta te konačno mogućnosti njegovog ispravka povodom održanog završnog ročišta.

³⁷ *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 7; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 27; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 18; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 12.

³⁸ Usp. za njemačko pravo *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 11.

³⁹ *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 7; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 28; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 877, br. 69; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 14.

⁴⁰ *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 7; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 29; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 850, br. 42; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 6. i 15.

1. Završni popis i njegovo polaganje u pisarnicu te javna objava zbroja tražbina i iznosa koji će se dijeliti u završnoj diobi

Završni (diobni) popis jest centralni dokument, osnova na temelju koje se provodi završna dioba. On predstavlja listu svih tražbina s naznakom njihovih vjerovnika koje će se pri završnoj diobi uzeti u obzir te je popraćen prijedlogom stečajnog upravitelja za podjelu iznosa stečajne mase koji će preostati po ispunjenju obveza stečajne mase radi namirenja ukupne sume prema listi (tabeli) utvrđenih tražbina u stečajnoj kvoti⁴¹.

Kako kod djelomične, tako i kod završne diobe, stečajni upravitelj sastavlja popis tražbina koje se uzimaju u obzir pri diobi (čl. 184, st. 1, reč. 1. SZ). Nepotrebne izmjene čl. 184. SZ koje se tiču diobnog popisa, a koje je načinio čl. 53. ZIDSZ 2003. uklonjene su čl. 84. ZISZ 2006, te članak 184. SZ sada opet ima sadržaj koji je imao prije 3. Novele SZ, s time što je u stavak 1. dodana 2. rečenica da se tražbine radnika i prijašnjih radnika stečajnog dužnika nastale do dana otvaranja stečajnog postupka iz radnog odnosa uzimaju u obzir u diobi u bruto iznosu.

Dakle, u završni popis ulaze tražbine koje se pri završnoj diobi uzimaju u obzir (čl. 184, st. 1, reč. 1. SZ) i to tako da se ili namiruju u skladu s raspoloživim iznosom za diobu ili pak da se za njih odvaja iznos koji će se uz suglasnost stečajnog suca, a za račun zainteresiranih osoba položiti kod suda ili javnoga bilježnika (čl. 194. SZ).

Izuzetno je važno da u završnom popisu budu navedene sve *utvrđene tražbine* stečajnih vjerovnika, pa čak i one za koje zbog njihovog nižeg ranga neće biti dovoljno sredstava u stečajnoj masi da se namire pri završnoj diobi. Naime, eventualna naknadna dioba provodi se na temelju završnog popisa (čl. 201, reč. 1. SZ), pa se tražbine koje se ne nalaze na završnom popisu neće moći namiriti ni pri mogućoj naknadnoj diobi.

Tražbina koja je osporena i u pogledu koje je stečajni vjerovnik upućen na parnicu radi njezinog utvrđivanja - dakle, to je slučaj kada *u pogledu osporene tražbine ne postoji ovršni naslov* - unijet će se u završni popis samo ako stečajni upravitelj ima dokaz i zna da je tužba radi utvrđenja te tražbine podnesena, odnosno da je preuzeta (nastavljena) ranije pokrenuta parnica o toj tražbini (usp. čl. 185, st. 1. i 3. SZ). Unošenje takve tražbine u završni popis ne znači da će se ona pri završnoj diobi namiriti, već samo da će se "uzeti u obzir" na način da će se iznos koji bi vjerovnik dobio da njegova tražbina nije osporena izdvojiti sve dok se parnica pravomoćno ne završi (usp. čl. 185, st. 2. i 3. u vezi s čl. 194. SZ). Osporena tražbina u pogledu koje ne postoji ovršni naslov i u pogledu koje nema dokaza da je

⁴¹ Usp. *Lièvre/Stahl/Ems*, op. cit. u bilj. 20, str. 15; *Delhaes*, op. cit. u bilj. 20, par. 66, br. 12; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 853, br. 53.-55; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br.9; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 66, br. 27.

podnesena tužba ili nastavljena parnica radi njezinog utvrđenja ne smije se unijeti u završni popis⁴².

Osporena tražbina u pogledu koje postoji ovršni naslov unosi se u završni popis te će se pri završnoj diobi čak i namiriti, ako ne bude postojao dokaz da je osporavatelj pokrenuo parnicu radi dokazivanja osnovanosti svoga osporavanja. Ako postoji dokaz o vođenju parnice, premda to Stečajni zakon izričito ne određuje, po logici stvari, ta se tražbina ne bi smjela namiriti, već se treba uzeti u obzir na način da se iznos koji bi vjerovnik dobio da njegova tražbina nije osporena, izdvoji dok se parnica pravomoćno ne završi (analogna primjena čl. 185, st. 2. i 3. u vezi s čl. 194. SZ)⁴³.

Razlučni vjerovnik kojem je stečajni dužnik i osobno odgovoran (čl. 84. SZ)⁴⁴, a koji se u cijelosti ili djelomično odrekao odvojenoga namirenja ili nije u potpunosti odvojeno namiren, bit će sa svojom nenamirenom tražbinom ili njezinim nenamirenim dijelom uzet u obzir u završni popis ako je stečajni upravitelj unovčavao stvar, odnosno ako je razlučni vjerovnik bio ovlašten na unovčenje, onda pod uvjetom da razlučni vjerovnik stečajnom upravitelju donese dokaz o odreknuću od razlučnog prava odnosno o nepotpunom odvojenom namirenju (usp. čl. 186, st. 1, reč. 1. i 2.⁴⁵ te st. 3, reč. 1. SZ). Naime, ako stečajni upravitelj nema saznanja, tj. dokaza o cjelokupnom ili djelomičnom odreknuću od razlučnog prava odnosno o nepotpunom odvojenom namirenju, tražbina takvog razlučnog vjerovnika neće se moći unijeti u završni popis. U slučaju kada je pravo unovčenja predmeta razlučnog prava imao razlučni vjerovnik, pa je pri nekoj od ranijih djelomičnih dioba stečajnom upravitelju pravovremeno, u roku od 15 dana nakon javne objave zbroja tražbina i iznosa koji se raspodjeljivao pri toj djelomičnoj diobi (čl. 186, st. 1. SZ), dokazao da će se unovčiti predmet razlučnog prava te učinio vjerojatnim visinu iznosa u kojem neće biti odvojeno namiren, te je stečajni upravitelj pri konkretnoj djelomičnoj diobi odvojio iznos koji odgovara dijelu u kojem tražbina neće biti namirena (čl. 186, st. 2. SZ), a razlučni se vjerovnik do završne diobe nije odreknuo odvojenog namirenja ili unovčenje nije proveo, pa nije utvrđeno u kojem iznosu neće biti odvojeno namiren, ili se je pak razlučni vjerovnik ipak uspio

⁴² Tako i njemački autori za njemačko pravo: *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 188, br. 9; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 188, br. 7.

⁴³ Tako i njemački autori za njemačko pravo: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 188, br. 9. te par. 189, br. 19; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 188, br. 6.-7; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 188, br. 8.

⁴⁴ S čl. 85. ZIDSZ 2006. u čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ naglašeno je da se u ovoj odredbi radi samo o onom razlučnom vjerovniku kojem je stečajni dužnik i osobno odgovoran (čl. 84. SZ).

⁴⁵ U čl. 186, st. 1, reč. 2. SZ ispred riječi “diobi” pogrešno stoji riječ “djelomičnoj”, budući da se pravila čl. 186, st. 1. SZ moraju primijenjivati ne samo kod djelomične, već i kod završne diobe. Usporedi odgovarajuću odredbu par. 192, st. 1, reč. 2. njemačkog *Insolvenzordnung*, u kojoj se ispred riječi “dioba” ne upotrebljava pojam “djelomična”, upravo zato što se pravila par. 190, st. 1. primjenjuju i na djelomičnu i na završnu diobu. Vidi umjesto svih *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 190, br. 5.

u potpunosti namiriti, tada će se iznos odvojen pri djelomičnoj diobi radi namirenja razlučnoga vjerovnika pri završnoj diobi raspodijeliti stečajnim vjerovnicima (čl. 183, st. 3. SZ).

Iz čl. 187, st. 1. i 2. SZ proizlazi da se u završni popis mora unijeti i utvrđena *tražbina s odgodnim uvjetom*, ako mogućnost nastupa uvjeta nije toliko daleka da to čini tu tražbinu u vrijeme diobe bez imovinske vrijednosti, budući da se i takva tražbina pri završnoj diobi uzima u obzir. Zakon, doduše, nije izričito rekao na koji se način takva tražbina uzima u obzir. Analogno čl. 187, st. 1, reč. 2. SZ trebalo bi uzeti da se udio koji otpada na tu tražbinu odvaja i u skladu s čl. 194. SZ uz suglasnost stečajnog suca, a za račun zainteresiranih osoba, polaže kod suda ili javnoga bilježnika⁴⁶. Ako je mogućnost nastupa odgodnog uvjeta za koji je vezana tražbina toliko daleka da ona u vrijeme diobe nema imovinske vrijednosti, tada se ona neće unositi u završni popis, jer se ona neće uzeti u obzir pri završnoj diobi (čl. 187, st. 2, reč. 1. SZ). U tom se slučaju iznosi odvojeni prigodom prethodnih djelomičnih dioba za namirenje te tražbine uključuju u masu iz koje će se obaviti završna dioba (čl. 187, st. 2, reč. 2. SZ).

U pogledu *utvrđenih tražbina s raskidnim uvjetom* treba podsjetiti da se one prema čl. 74. SZ u stečajnom postupku, sve dok uvjet ne nastupi, uzimaju u obzir kao bezuvjetne tražbine⁴⁷. To znači da se takva tražbina treba unijeti u završni popis te i namiriti pri završnoj diobi, ako nije nastupio raskidni uvjet.

Ako osporene *tražbine za koje ne postoji ovršni naslov i tražbine razlučnih vjerovnika kojima je stečajni dužnik i osobno odgovoran*, a koji su se u cijelosti ili djelomično odrekli odvojenog namirenja ili nisu u potpunosti odvojeno namireni, nisu stavljene u diobni popis i nisu uzete u obzir pri djelomičnoj diobi, jer stečajni vjerovnik nije pravodobno stečajnom upravitelju podnio dokaz da se vodi parnica radi utvrđenja te tražbine odnosno jer razlučni vjerovnik nije pravodobno stečajnom upravitelju podnio dokaz da se u cijelosti ili djelomično odrekao razlučnog prava ili da nije u potpunosti namiren, one će se naknadno uzeti u obzir prigodom naredne diobe, dakle i završne, ako naknadno budu podneseni dokazi za to (usp. čl. 188. SZ). To znači da se u tom slučaju te tražbine moraju staviti i u završni popis. Zakon određuje da će se u tom slučaju tim vjerovnicima iz preostale stečajne mase isplatiti iznos koji ih izjednačava s ostalim vjerovnicima (čl. 188, reč. 1. SZ). Tek nakon toga moći će se pristupiti namirenju drugih vjerovnika (čl. 188, reč. 2. SZ). Čini se da bi čl. 88. SZ trebalo odgovarajuće primijeniti i na situaciju kada neka *tražbina omaškom*

⁴⁶ Tako i njemački autori za njemački Insolvenzordnung, koji također ovo pitanje nije izričito regulirao: *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 191, br. 2; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 191, br. 10; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 191, br. 10; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 191, br. 6.

⁴⁷ Člankom 40. ZIDSZ 2006. izmijenjen je čl. 74. SZ na način da je rečeno da se radi o raskidnom uvjetu *koji nastupa nakon otvaranja stečajnog postupka*, čime sama odredba sadržajno nije izmijenjena.

*upravitelja protivno zakonu nije stavljena u diobni popis i nije uzeta u obzir pri djelomičnoj diobi*⁴⁸. Ta bi tražbina morala barem pri završnoj diobi biti uzeta u obzir, te sukladno tome biti uvrštena i u završni popis.

Kako bi se sudionici stečajnog postupka mogli upoznati sa sadržajem završnog popisa i po potrebi braniti svoja prava, on im se mora izložiti u pisarnici stečajnoga suda na uvid (novelirani čl. 184, st. 2. reč. 1. SZ⁴⁹). Osim toga, stečajni upravitelj dužan je javno objaviti zbroj tražbina i rapoloživi iznos iz stečajne mase koji će se raspodijeliti vjerovnicima (novelirani čl. 184, st. 2, reč. 2. SZ⁵⁰). U skladu s čl. 9, st. 1, reč. 3. SZ smatrat će se da je javno priopćenje obavljeno protekom osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Stečajni zakon nije precizirao u kojem se trenutku završni popis mora izložiti u pisarnici i koliko dugo bi trebao ostati izložen. Kao što je već rečeno, završni popis je sastavni element završnog računa, a za završni račun zakon određuje da rok između izlaganja završnoga računa s priložima i održavanja ročišta vjerovnika mora iznositi najmanje osam dana (čl. 31, st. 3, reč. 3. SZ). No, završni popis će ipak morati biti izložen duže od osam dana u pisarnici, zapravo najmanje dvadeset i šest dana. Naime, protekom osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama" zbroja tražbina i raspoloživog iznosa stečajne mase koji će se raspodijeliti vjerovnicima započinje teći rok od petnaest dana za stečajnog vjerovnika koji je upućen na parnicu radi utvrđenja svoje osporene tražbine, u kojem mora podnijeti dokaz stečajnom upravitelju da je podnio tužbu radi utvrđenja te tražbine, odnosno da je preuzeo ranije pokrenutu parnicu (čl. 185, st. 1. SZ), ako želi da se njegova tražbina pri završnoj diobi uzme u obzir. Od istog trenutka teče petnaestodnevni rok i za razlučnog vjerovnika kojem je dužnik osobno odgovoran, a koji u tom roku mora podnijeti dokaz stečajnom upravitelju da se i u kojem iznosu odrekao odvojenoga namirenja ili da nije odvojeno namiren, ako želi da se njegova tražbina pri završenoj diobi uzme u obzir (čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ). Osim toga, javnom objavom zbroja tražbina i iznosa stečajne mase koji će raspodijeliti završnom diobom, zapravo se pozivaju svi vjerovnici da se uvidom u završni popis koji je izložen u pisarnici uvjere je li njihova tražbina uopće unesena u taj popis i je li unesena sukladno iznosu i isplatnom redu koji joj pripada, pa ako to nije slučaj, mogu izjaviti prigovor na završnom ročištu. Stoga se najkasnije s

⁴⁸ Tako i njemački autori za par. 192. njemačkog Insolvenzordnungs, koji spomenutu situaciju također nije izričito regulirao: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 192, br. 15; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 192, br. 3; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 192, br. 3.

⁴⁹ Pravilo je bilo sadržano u ranijem tekstu zakona, samo u čl. 184, st. 1, reč. 2. SZ.

⁵⁰ Pravilo je bilo sadržano u čl. 184, reč. 3. prvotnog Stečajnog zakona, a iz nepoznatih razloga ono je s čl. 53. ZIDSZ 2003. neopravdano ispušteno iz zakonskog teksta. 4. novela SZ putem čl. 84. ZIDSZ 2006. ispravila je tu grešku, na način da je ta odredba vraćena u zakonski tekst.

prvim danom te javne objave završni popis mora nalaziti u pisarnici⁵¹. I konačno, nakon isteka rokova iz spomenutih čl. 185, st. 1. i čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ stečajni upravitelj mora imati na raspolaganju tri dana da izmijeni popis ako to postane prijeko potrebno s obzirom na odredbe čl. 185. do 188. SZ, kako to određuje čl. 189. SZ.

Rješenja predviđena u čl. 184.-188. hrvatskog Stečajnog zakona izrađena su po uzoru na rješenja sadržana u par. 188.-192. njemačkog Insolvenzordnungsung.

2. Izmjena završnog popisa prije održavanja završnog ročišta

Prema čl. 189. SZ izmjene završnog popisa prije održavanja završnog ročišta u roku od tri dana od isteka rokova iz čl. 185, st. 1. i čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ ovlašten je poduzeti samo stečajni upravitelj, i to samo u zakonom točno predviđenim slučajevima (čl. 185. do 188. SZ). Isto rješenje sadrži par. 193. njemačkog Insolvenzordnungsung. Stečajni sudac ne smije ex officio mijenjati završni popis, ali ako bi mu potreba za izmjenom u slučajevima iz čl. 185. do 188. SZ postala poznata prije no stečajnom upravitelju, morao bi ga na nju upozoriti⁵².

Stečajni upravitelj će tako morati izmijeniti završni popis ako mu stečajni vjerovnik koji je upućen na parnicu radi utvrđenja svoje osporene tražbine u petnaestodnevnom roku od obavljene javne objave zbroja tražbina i iznosa koji će se dijeliti u završnoj diobi podnese dokaz da je podnio tužbu radi utvrđenja te tražbine, odnosno da je preuzeo ranije pokrenutu parnicu (čl. 185, st. 1. SZ). To će imati za posljedicu da će se navedena tražbina unijeti u završni popis i da će se iznos koji bi vjerovnik dobio da njegova tražbina nije osporena izdvojiti sve dok se parnica pravomoćno ne završi (čl. 185, st. 2. SZ), naravno pod uvjetom da ne bude prigovora protiv poduzete izmjene na završnom ročištu koji bi se usvojio i uslijed kojeg bi se odredio ispravak završnog popisa prema kojem se ta tražbina ne bi uzela u obzir, a koji bi postao pravomoćan. Ovdje se može raditi o stečajnom postupku u kojem nije bilo prethodne djelomične diobe ili pak o stečajnom postupku u kojem je bilo djelomične diobe, ali je dotična tražbina naknadno prijavljena i osporena na posebnom ispitnom ročištu nakon djelomične diobe (čl. 176, st. 2. SZ). Kako se pri završnoj diobi mogu naknadno uzeti u obzir vjerovnici koji nisu uzeti u obzir pri djelomičnoj diobi, ako naknadno ispune uvjet iz čl. 185. SZ, tako se ovdje može raditi i o stečajnom postupku u kojem je bilo djelomične diobe i kojem je dotična tražbina odmah, a ne naknadno prijavljena (čl. 54, st. 3. SZ), ali traženi dokaz o tijeku parnice radi utvrđenja osporene tražbine nije podnesen u petnaestodnevnom roku pri djelomičnoj

⁵¹ Tako i njemački autori za njemačko pravo: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 188, br. 23; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 198, br. 15.-18; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 188, br. 20.

⁵² Tako i *Holzer* za njemačko pravo, op. cit. u bilj. 4, par. 193, br. 3.

diobi. Naravno, uvjet je da je traženi dokaz stečajnom upravitelju podnesen najkasnije u petnaestodnevnom roku iz čl. 185, st. 1. SZ pri završnoj diobi, jer u protivnom navedena tražbina neće biti moći unesena u završni popis temeljem čl. 188. SZ i definitivno se neće moći namiriti, čak i ako bi se naknadno u parničnom postupku utvrdilo njezino postojanje, iznos i isplatni red.

Stečajni upravitelj će morati prema čl. 188. SZ izmijeniti završni popis i ako razlučni vjerovnik, kojem je dužnik i osobno odgovoran, a koji ima pravo sam unovčiti predmet razlučnog prava, u roku od petnaest dana nakon obavljene javne objave zbroja tražbina i iznosa koji će se dijeliti u završnoj diobi podnese dokaz da se i u kojem iznosu odrekao odvojenoga namirenja ili da nije odvojeno namiren (čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ). I ovdje se može raditi o stečajnom postupku u kojem nije bilo prethodne djelomične diobe, zatim o stečajnom postupku u kojem je bilo djelomične diobe, ali se dotični vjerovnik odlučio odreći razlučnog prava nakon provedene djelomične diobe ili je nepotpuno odvojeno namiren nakon djelomične diobe, kao i o stečajnom postupku u kojem je dotični razlučni vjerovnik iz nekog razloga propustio pri prethodnoj djelomičnoj diobi stečajnom upravitelju podnijeti dokaz o već nastalom odricanju od razlučnog prava odnosno o nepotpunom odvojenom namirenju (čl. 186, st. 1, čl. 188. SZ). Unos tražbine ovog razlučnog vjerovnika u punom iznosu (odreknuće od razlučnog prava) ili u djelomičnom iznosu (u kojem nije potpuno odvojeno namiren) u završni popis imat će za posljedicu njegovo namirenje pri završnoj diobi, naravno pod uvjetom da ne bude prigovora protiv poduzete izmjene završnog popisa na završnom ročištu koji bi se usvojio te ispravio završni popis na način da se ta tražbina briše iz njega.

Nadalje, stečajni upravitelj morat će izmijeniti završni popis i u slučaju da se odgodni uvjet tražbine koju je unio u završni popis izjalovio između dana polaganja završnog popisa u pisarnicu suda i dana proteka petnaestodnevnog roka od obavljene javne objave zbroja tražbina i iznosa koji će se dijeliti u završnoj diobi (usp. čl. 187. SZ), i to na način da će tu tražbinu morati brisati iz završnog popisa. Isto vrijedi za tražbinu unesenu u završni popis koja je vezana za raskidni uvjet ako je taj uvjet nastupio u navedenom periodu.

Trebalo bi uzeti da bi stečajni upravitelj morao moći izmijeniti završni popis i ako bi u spomenutom periodu postao svjestan da određenu tražbinu stečajnog vjerovnika omaškom, protivno zakonu nije uvrstio u završni popis.

Nema sumnje da bi stečajni upravitelj morao moći izmijeniti završni popis ako je riječ o očitim greškama u pisanju i računanju, i to svakovremeno⁵³.

⁵³ Tako i njemački autori za njemačko pravo: *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 193, br. 8; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 846, br. 28; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 193, br. 2; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 193, br. 3.

Od strane stečajnog upravitelja izmijenjeni završni popis mora se odmah staviti u pisarnicu suda radi uvida sudionicima kako bi oni, između ostalog, mogli istaći i prigovore protiv poduzetih izmjena završnog popisa na završnom ročištu.

3. Ispravak završnog popisa povodom održanog završnog ročišta

Već je rečeno da prigodom davanja suglasnosti za završnu diobu stečajni sudac određuje završno ročište vjerovnika (čl. 193, st. 1, reč. 1. SZ). Pri određivanju završnog ročišta stečajni sudac mora paziti da između objavljivanja poziva za ročište i njegova održavanja protekne rok od najmanje trideset, a najviše 60 dana (novelirani čl. 193, st. 2. SZ, čl. 89. ZIDSZ 2006.⁵⁴).

Prema čl. 193, st. 1, reč. 2, toč. 1, 2. i 3. SZ na završnom ročištu raspravlja se o završnom računu stečajnog upravitelja, podnose se prigovori na završni popis, te vjerovnici odlučuju o neunovčivim predmetima stečajne mase. Teorijski bi bilo moguće da se na završnom ročištu odlučuje i o naknadno prijavljenim tražbinama, no to će biti iznimno rijetko zbog vremenskih ograničenja u pogledu mogućnosti njihove naknadne prijave (čl. 176, st. 2, reč. 1. u vezi s čl. 54, st. 3, reč. 1. i 2. SZ)⁵⁵. U slučaju prijedloga dužnika pojedinca za oslobođenje od preostalih obveza (čl. 282.-299. SZ) završno ročište će poslužiti i za saslušanje stečajnih vjerovnika i stečajnoga upravitelja o dotičnom dužnikovom prijedlogu, te za donošenje odluke o tome od strane stečajnog suca (čl. 285, st. 1, reč. 1. i 2. SZ). Ukoliko sudac rješenjem odredi najavu oslobođenja od preostalih obveza (čl. 287, st. 1. SZ), vjerovnici bi na istom završnom ročištu mogli donijeti odluku da povjerenik pored obavljanja jednogodišnjih isplata stečajnim vjerovnicima po osnovi završnog popisa, dodatno obavlja i nadzor nad ispunjenjem dužnosti dužnika (čl. 288, st. 1. i 2. SZ).

Potreba za ispravkom završnog popisa nastat će u prvom redu ako se na završni popis na završnom ročištu izjave prigovori te se povodom njih donesu odluke kojima se oni usvajaju i sukladno tome određuje ispravak tog popisa. Ti se prigovori, za razliku od prigovora na diobni popis kod djelomične diobe koji se podnose pismeno (čl. 190, st. 1. SZ⁵⁶), podnose

⁵⁴ Prije posljednje novele Stečajnog zakona spomenuti rok iznosio je najmanje petnaest, a najviše 30 dana. No, zbog gore prikazanih rokova koji se tiču javne objave zbroja tražbina i iznosa stečajne mase koji će se raspodjeljivati u završnoj diobi (čl. 184, st. 2, reč. 2. u vezi s čl. 9, st. 1, reč. 3. SZ), podnošenja dokaza o vođenju parnice radi utvrđivanja osporene tražbine (čl. 185, st. 1. SZ) odnosno dokaza o odreknuću od razlučnog prava ili nepotpunog odvojenog namirenja (čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ), te izmjene završnog popisa od strane stečajnog upravitelja prije završnog ročišta (čl. 188. SZ), on je bio prekratak, te je stoga produžen.

⁵⁵ Više o tome *Garašić*, op. cit. u bilj. 9, str. 286.

⁵⁶ Čl. 190, st. 1. SZ: "Kod djelomične diobe vjerovnici mogu stečajnom sucu podnijeti prigovor na popis u roku od osam dana nakon isteka roka iz članka 185. stavka 1. ovoga Zakona."

neposredno, tj. usmeno na završnom ročištu (čl. 193, st. 1, reč. 2, toč. 2. SZ)⁵⁷. Usmeno izneseni prigovor će se unijeti u zapisnik (čl. 6. SZ u vezi s čl. 123, st. 1. Zakona o parničnom postupku)⁵⁸.

Predmet izjavljenog prigovora na završni popis može biti da neka prijavljena tražbina nije unesena u završni popis, a trebala je biti, ili da je unesena, a nije smjela biti unesena ili pak da je smjela biti unesena, ali je neispravno unesena⁵⁹. Materijalnopravni prigovori o postojanju tražbine kao takve nisu dozvoljeni⁶⁰. Stečajni vjerovnik koji je upućen na parnicu radi utvrđivanja svoje osporene tražbine, a propustio je da prema čl. 185, st. 1. SZ u petnaestodnevnom roku podnese dokaz stečajnom upravitelju da tu parnicu vodi, ne bi mogao isticanjem prigovora i naknadnim podnošenjem tog dokaza postići uvrštenje svoje tražbine u završni popis. Isto vrijedi za razlučnog vjerovnika koji je propustio da prema čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ u petnaestodnevnom roku podnese dokaz stečajnom upravitelju da se odrekao razlučnog prava odnosno da nije u potpunosti odvojeno namiren. No, budući da se prigovor može odnositi i na sve izmjene završnog popisa koje je stečajni upravitelj izvršio temeljem čl. 189. SZ ili ih protupravno nije izvršio, navedeni vjerovnici iz čl. 185. i čl. 186, mogli bi istaći prigovor ako stečajni upravitelj nije njihove tražbine uvrstio u završni popis, iako su mu oni podnijeli potrebne dokaze u zakonskom roku.

Na podnošenje prigovora ovlašteni su *stečajni vjerovnici* prijavljenih tražbina koji nisu uopće ili nisu u potpunosti namireni, neovisno o tome je li njihova tražbina utvrđena ili ne⁶¹. U pravilu će se raditi o stečajnim vjerovnicima viših isplatnih redova (novelirani čl. 71. SZ, čl. 38. ZIDSZ 2006.). Naime, vjerovnici nižih isplatnih redova (čl. 72. SZ) mogu prijaviti svoje tražbine samo ako ih je stečajni sudac posebno pozvao da to učine (čl. 173, st. 7. SZ), te bi tek u slučaju prijavljene tražbine imali pravo na prigovor na završni popis ako nisu uzeti u obzir pri završnom popisu. *Izlučni i razlučni vjerovnici* namiruju se neovisno o diobnim popisima, pa u tom smislu nemaju pravni interes ni podnositi prigovor na završni popis. Jedino ako se razlučni vjerovnik kojem je stečajni dužnik i osobno odgovoran

⁵⁷ Isto vrijedi i za njemačko pravo: par. 197, st. 1, reč. 2, toč. 2. InsO. Vidi *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 8; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 10; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 6.

⁵⁸ Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03. Isto mišljenje zastupa i *Galić*, op. cit. u bilj. 7, str. 230. Isto vrijedi i za njemačko pravo: *Schulz*, op. cit. u bilj. 12, par. 197, br. 11; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 8.

⁵⁹ Usp. *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 10. i par. 194, br. 4; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 6.

⁶⁰ Tako i *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 882, br. 81; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 10. i par. 194, br. 6; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 6. za njemačko pravo.

⁶¹ Usp. *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 4; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 8; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 882, br. 81; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 10. i par. 194, br. 7. i 8.

odrekao odvojenog namirenja ili nije u punoj visini svoje tražbine odvojeno namiren, on se smatra stečajnim vjerovnikom (čl. 84. SZ), pa bi imao pravni interes podnijeti prigovor na završni popis, ako stečajni upravitelj nije, kao što je već rečeno, poštovao odredbe čl. 186. i čl. 189. SZ. *Vjerovnici stečajne mase* ne namiruju se prema završnom popisu jer se iz stečajne mase najprije namiruju troškovi stečajnoga postupka i ostale obveze stečajne mase, i to redom kojim te obveze dospijevaju (čl. 85, st. 1. i novelirani st. 2. SZ, čl. 44. ZIDSZ 2006.). Stoga ni oni nisu ovlašteni podići prigovor na završni popis⁶².

No, vjerovnici stečajne mase mogli bi se usprotiviti prijedlogu stečajnog upravitelja za podjelu stečajne mase pri završnoj diobi. Naime, prema čl. 202, toč. 2. SZ vjerovnici stečajne mase za čije je zahtjeve stečajni upravitelj saznao pri završnoj diobi tek nakon okončanja završnoga ročišta mogu tražiti namirenje samo iz sredstava koja nakon diobe preostanu u stečajnoj masi. Iz te odredbe ujedno proizlazi da ako je stečajni upravitelj za te zahtjeve saznao do okončanja završnoga ročišta, onda ti vjerovnici stečajne mase moraju biti namireni pri završnoj diobi, što znači prije namirenja stečajnih vjerovnika⁶³. To nužno dovodi do promjene, ispravka prijedloga stečajnog upravitelja za raspodjelu stečajne mase pri završnoj diobi, jer će iznos raspoloživ za podjelu među stečajnim vjerovnicima biti manji. Isto tako prijedlog stečajnog upravitelja za raspodjelu stečajne mase može se promijeniti, ispraviti ako vjerovnici na završnom ročištu donesu odluku o “neunovčivom” predmetu stečajne mase, koja se razlikuje od odluke stečajnog upravitelja o tome⁶⁴.

Ispravak prijedloga stečajnog upravitelja o podjeli iznosa stečajne mase pri završnoj diobi koja je uzrokovana odlukama donesenim na završnom ročištu nema utjecaj na popis tražbina koje se prema završnom popisu uzimaju u obzir pri završnoj diobi. No, ispravak u tražbinama na završnom popisu ima neposredno utjecaj i na ispravak prijedloga o podjeli stečajne mase, jer će se stečajna kvota i brojevi iznosi pri raspodjeli promijeniti.

Kako Stečajni zakon ne propisuje posebna pravila o donošenju odluka skupštine vjerovnika na završnom ročištu, to će vrijediti pravila koja inače vrijede za donošenje odluka tog tijela stečajnog postupka (novelirani čl. 38.c SZ, čl. 3. ZIDSZ 2006.).

Odluku o prigovoru koji je izjavio vjerovnik stečajni sudac mora donijeti na samom završnom ročištu, i to u obliku rješenja (novelirani čl. 193, st. 3.

⁶² Tako i *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 8. i *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 10. i par. 194, br. 7. za njemačko pravo.

⁶³ Tako i *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 196, br. 19. i *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 9. za njemačko pravo.

⁶⁴ Detaljnije o odluci vjerovnika o neunovčivim predmetima stečajne mase na završnom ročištu vidi *Garašić*, op. cit. u bilj. 9, str. 284.-286. O odlukama koje skupština vjerovnika može donijeti o neunovčivom predmetu stečajne mase na završnom ročištu vidi u odjeljku II. 1. ovoga rada.

SZ, čl. 89. ZIDSZ 2006.⁶⁵). U slučaju da stečajni sudac nađe da je prigovor neosnovan, rješenjem će ga odbiti, te će to rješenje dostaviti vjerovniku (onom koji je podnio prigovor) i stečajnom upravitelju (novelirani čl. 190, st. 2, reč. 1. SZ, čl. 86. ZIDSZ 2006.). Protiv dotičnog rješenja samo dotični vjerovnik ima pravo na žalbu (čl. 190, st. 2, reč. 2. u vezi s čl. 193, st. 4. SZ). U slučaju da stečajni sudac nađe da je prigovor osnovan, rješenjem će odrediti ispravak završnog popisa te će se to rješenje dostaviti vjerovniku (koji je podnio prigovor) i upravitelju, a osim toga će se to rješenje i izložiti u sudskoj pisarnici na uvid svim sudionicima (čl. 190, st. 3, reč. 1. u vezi s čl. 193, st. 4. SZ). Upravitelj i stečajni vjerovnici (dakle, ne samo onaj koji je podnio prigovor) imaju pravo u skladu s pravnim interesom izjaviti žalbu protiv tog rješenja (čl. 190, st. 3, reč. 2. u vezi s čl. 193, st. 4. SZ). Rok za žalbu počinje teći od dana kada je rješenje izloženo (čl. 190, st. 3, reč. 3. u vezi s čl. 193, st. 4. SZ).

Nepodnošenje prigovora na završni popis na završnom ročištu ima za učinak da se tražbinu stečajnog vjerovnika koja nije bila uvrštena na završni popis neće moći uzeti u obzir ni pri završnoj, a ni pri eventualno naknadnoj diobi, s obzirom da se raspodjela stečajne mase pri obje diobe provodi prema završnom popisu (čl. 184, st. 1, reč. 1; čl. 199, st. 1; čl. 201, reč. 1. SZ)⁶⁶.

Spomenimo da su rješenja hrvatskog Stečajnog zakona predviđena u čl. 193, st. 1, 2. i 4. sadržana u par. 197, st. 1.-3. njemačkog Insolvenzordnungs.

IV. Provođenje završne diobe

Ako na završnom ročištu nije bilo prigovora na završni popis provedbi završne diobe može se pristupiti odmah po završnom ročištu⁶⁷.

No, ako je izjavljen prigovor, te je stečajni sudac odredio ispravak završnog popisa, tada će se u skladu s čl. 190, st. 4. u vezi s čl. 193, st. 4.

⁶⁵ U praksi je bilo nedoumica mora li se o prigovoru vjerovnika odlučiti odmah na završnom ročištu, pa je zakonodavac to pravilo putem čl. 89. ZIDSZ 2006. izričito unio u čl. 193, st. 3. SZ naglasivši da se odluka donosi u obliku rješenja. U njemačkoj teoriji i sudskoj praksi nije sporno da se odluka o prigovoru mora donijeti odmah na završnom ročištu, premda takva izričita odredba ne postoji u njemačkom Insolvenzordnungu. Usp. *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 10; *Schulz*, op. cit. u bilj. 12, par. 197, br. 12; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 8, 14; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 883, br. 81; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 194, br. 17. i par. 197, br. 11; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 194, br. 18. i par. 197, br. 6.

⁶⁶ Isto vrijedi i u njemačkom pravu (par. 188, st. 1, reč. 1; par. 203, st. 1; par. 205, reč. 1. InsO). Usp. *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 4, 5; *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 9; *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 883, br. 83; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 197, br. 7.

⁶⁷ Tako izričito za njemačko pravo: *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 5; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 4.

SZ njoj moći pristupiti tek kada to rješenje postane pravomoćno. Naime, u praksi je to bilo sporno, pa je čl. 89. ZIDSZ 2006. takvo rješenje izričito uneseno u zakonski tekst.

Po logici stvari, premda to zakon izričito ne određuje, i u situaciji kada je stečajni sudac rješenjem odbio prigovor kao neosnovan, trebalo bi sačekati njegovu pravomoćnost i tek tada pristupiti završnoj diobi kako bi se dotičnu tražbinu u slučaju drugačijeg mišljenja drugostupanjskog suda ipak moglo uzeti u obzir pri završnoj diobi.

Iako njemački Insolvenzordnung o tim pitanjima nema izričitu odredbu, vodeći njemački autori zastupaju tezu da se završnoj diobi treba pristupiti tek pošto odluke o prigovorima na završni popis postanu pravomoćne⁶⁸.

Inače, provođenje završne diobe sastojat će se u isplaćivanju stečajne kvote i eventualno u zadržavanju i polaganju u skladu s zakonom zadržanih iznosa.

Stečajni upravitelj je dužan stečajne vjerovnike isplatiti prema stečajnoj kvoti i njoj pripadajućim iznosima, kako je utvrđeno u završnom popisu.

Potreba za zadržavanjem iznosa kod završne diobe postojat će prema zakonu u slučaju kada je stečajni vjerovnik osporene tražbine pravovremeno stečajnom upravitelju donio dokaz o vođenju parnice radi utvrđenja te tražbine (čl. 185. SZ), te u slučaju kada je riječ o tražbini s odgovnim uvjetom, kod koje mogućnost nastupa uvjeta nije toliko daleka da u vrijeme diobe nema imovinske vrijednosti (čl. 187. SZ). Analognom primjenom čl. 185. SZ iznos treba zadržati i ako je osporena tražbina s ovršnim naslovom, a vjerovnik koji je osporio tražbinu je stečajnom upravitelju podnio pravovremeno dokaz o vođenju parnice, te ako je stečajni upravitelj osporavatelj takve tražbine u parničnom postupku (čl. 178, st. 4. SZ)⁶⁹. Iznose koji su odvojeni prigodom završne diobe stečajni upravitelj će uz suglasnost stečajnoga suca, a za račun zainteresiranih osoba, položiti kod suda ili javnoga bilježnika (čl. 194. SZ).

Za izuzetno rijetke slučajeve u praksi, u kojima bi se pri završnoj diobi u punoj visini namirile tražbine svih stečajnih vjerovnika, zakon predviđa da će stečajni upravitelj preostali višak predati dužniku pojedincu (čl. 195, reč. 2. SZ). A ako je dužnik pravna osoba, upravitelj će svakoj osobi koja ima udjela u dužniku dati onaj dio viška, na koji bi imala pravo u slučaju likvidacije izvan stečajnoga postupka (čl. 195, reč. 2. SZ). Potpuno namirenje stečajnih vjerovnika pretpostavlja, naravno, i da su u potpunosti namirene sve obveze stečajne mase, budući da se one namiruju prije tražbina stečajnih vjerovnika (čl. 85, st. 1. SZ). Kada je riječ o pravnim osobama, trgovačkim društvima,

⁶⁸ Primjerice *Westphal*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 14. i par. 200, br. 2; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 5; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 4, 16. Isto mišljenje izražava i *Irschlinger*, op. cit. u bilj. 5, par. 197, br. 4. u pogledu rješenja kojim se određuje ispravak završnog popisa, ne izražavajući se o rješenju kojim se odbija prigovor.

⁶⁹ Tako i *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 16. za njemačko pravo.

člankom 195, rečenicom 2. SZ postignuto je da se nakon stečajnog postupka u navedenom slučaju ne mora još dodatno voditi likvidacijski postupak. Ista pravila vrijede u par. 199. njemačkog Insolvenzordnung.

Provedbu završne diobe dužan je u skladu s općim pravilom o nadzoru nad radom stečajnog upravitelja (čl. 26, st. 1. SZ) nadzirati u prvom redu stečajni sudac, ali i odbor vjerovnika. Skupština vjerovnika u pravilu se više neće sazivati. Mnogi njemački autori smatraju da bi insolventni upravitelj trebao nakon provedene završne diobe podnijeti i zaključni izvještaj o završnoj diobi, bez kojeg zapravo insolventni sud i ne bi mogao kako treba obaviti svoju dužnost nadzora provedbe završne diobe. U tom *zaključnom izvještaju* - koji se razlikuje od *završnog izvještaja* što je sastavni dio završnog računa - bi trebale biti sadržane obavijesti o stanju insolventne mase prije i nakon završne diobe, o iznosima koje se odnose na tražbine insolventne mase, zatim o zadržanim i položenim iznosima te da li postoje iznosi ili predmeti, koji će se moći raspodijeliti u naknadnoj diobi⁷⁰. Zakonska osnova za podnošenje takvog zaključnog izvještaja od strane stečajnog upravitelja u hrvatskom stečajnom pravu mogla bi se naći ne samo u općoj odredbi čl. 26, st. 1. SZ koji određuje da su stečajni sudac, odbor vjerovnika i skupština vjerovnika ovlašteni u svako doba zatražiti obavijesti ili izvješća o stanju stvari i vođenju poslova, već i u čl. 25, st. 2. SZ, koji određuje da je stečajni upravitelj dužan podnositi pisana izvješća o tijeku stečajnoga postupka i o stanju stečajne mase, i to najmanje jedanput u tri mjeseca ili kada to zatraže stečajni sudac ili odbor vjerovnika.

Spomenimo da u slučaju osobne uprave stečajnog dužnika (čl. 266.-281.) diobe, pa tako i završnu diobu, provodi sam dužnik (čl. 279, st. 2, reč. 1. SZ). No, stečajni povjerenik dužan je ispitati diobene popise i pismeno izjaviti je li prema rezultatima ispitivanja potrebno protiv tih popisa podnijeti prigovore (čl. 279, st. 2, reč. 2. SZ).

Odmah nakon okončanja završne diobe stečajni sudac će donijeti rješenje o zaključenju stečajnoga postupka (čl. 196, st. 1. SZ). Dakle, stečajni postupak ne može se zaključiti odmah na završnom ročištu, već tek nakon provedbe završne diobe, čime je zapravo osiguran nadzor nad njezinim provođenjem. To se rješenje kao i osnova zaključenja stečajnoga postupka objavljuju. Oglas se objavljuje u izvodu u "Narodnim novinama", i to po pravilima o javnom priopćenju, pri čemu se na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. 65. SZ (čl. 196, st. 2. SZ). Rješenje o zaključenju stečajnoga postupka dostavlja se sudu ili kojeg drugom tijelu koje vodi upisnik dužnika pravne osobe, odnosno dužnika pojedinca. Brisanjem iz upisnika stečajni dužnik kao pravna osoba prestaje postojati, stečajni dužnik kao trgovac pojedinac gubi svojstvo trgovca pojedinca, a stečajni dužnik

⁷⁰ Usp. *Haarmeyer/Wutzke/Förster*, op. cit. u bilj. 5, str. 887, br. 94.-96; *Holzer*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 24; *Uhlenbruck*, op. cit. u bilj. 4, par. 196, br. 16.

obrtnik gubi svojstvo obrtnika (novelirani čl. 196, st. 3, reč. 1. i 2. SZ, čl. 92. ZIDSZ 2006.⁷¹).

V. Završna dioba u stečajnim postupcima pokrenutima prije stupanja na snagu 4. Novele stečajnog zakona

ZIDSZ 2006. stupio je na snagu u skladu s svojim čl. 114. osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama", što znači 29. srpnja 2006, budući da je on u tom službenom glasilu objavljen 21. srpnja 2006.

Prema čl. 111, st. 1. ZIDSZ 2006. stečajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu tog zakona dovršit će se po odredbama Stečajnog zakona koji je bio na snazi u vrijeme njihova pokretanja.

No, čl. 111, st. 2. ZIDSZ 2006. predvidio je da se na postupke u tijeku, *ako nisu započete radnje na koje se odnose*, ipak primjenjuju neke odredbe ZIDSZ 2006. Između ostalog, predvidio je da se to odnosi i na pojedine odredbe koje dotiču završnu diobu.

Tako će se na postupke u tijeku primijeniti čl. 89. ZIDSZ koji je izmijenio čl. 193. SZ, a koji uređuje završno ročište, te će se primijeniti čl. 90. ZIDSZ 2006. kojim su izbrisani čl. 193.a i čl. 193.b SZ, a koji su uređivali postupanje s neunovčenom stečajnom masom. Odredbe čl. 192, st. 3, 4, i 5. starog teksta SZ koje se odnose na mogućnost stečajnog suca da odredi pristupanje završnoj diobi i kada unovčenje stečajne mase nije okončano, a koje su s čl. 88. ZIDSZ 2006. ukinute, usko su vezane s čl. 193.a i čl. 193. b SZ. Stoga je u čl. 111. st. 2. ZIDSZ 2006. trebalo predvidjeti da će se na postupke u tijeku primijeniti i čl. 88. toga zakona, što je, čini se, greškom propušteno.

Nažalost, nije sasvim jasno što se kod završne diobe treba smatrati započetom radnjom, pa će sudska praksa to morati odrediti.

Zapravo bi stečajni suci i u stečajnim postupcima koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ZIDSZ 2006. trebali izbjegavati određivati pristupanje završnoj diobi ako nije okončano unovčenje cijele stečajne mase, a što bi inače pod uvjetima predviđenima u starom tekstu čl. 192, st. 3, 4. i 5. (koji su u zakon uneseni čl. 54. ZIDSZ 2003., a ukinuti čl. 88. ZIDSZ 2006. SZ za novopokrenute stečajne postupke) mogli određivati.

VI. Zaključci

Kako je 4. novela SZ ukinula odredbe čl. 192, st. 3, 4. i 5. te čl. 193. a i čl. 193.b SZ, a čl. 193, st. 1, reč. 2, toč. 3. SZ promijenila na način

⁷¹ Čl. 92. ZIDSZ 2006. nije suštinski izmijenio čl. 196, st. 3. i 4., već je rješenja samo precizirao.

da je odredila da vjerovnici na završnom ročištu odlučuju o neunovčivim predmetima stečajne mase, prema novom zakonskom tekstu završnoj diobi smjeti će se pristupiti tek kada se zaista okonča unovčenje stečajne mase (čl. 192, st. 1. SZ). Te promjene treba pozdraviti, jer su spomenute ukinute odredbe o određivanju završne diobe prije okončanog unovčenja cjelokupne stečajne mase i prenošenju neunovčenih predmeta na stečajne vjerovnike bile protivne svrsi vođenja stečajnog postupka (čl. 2, st. 1. SZ). Prema novom rješenju samo su neunovčivi predmeti stečajne mase oni koji dozvoljavaju završnu diobu premda masa nije u potpunosti unovčena. Postojanje aktivnih i pasivnih parnica ne sprečava provođenje završne diobe ako su svi ostali predmeti stečajne mase unovčeni. Kako više nema prijenosa neunovčene stečajne mase na vjerovnike, nema ni stupanja vjerovnika umjesto stečajnog dužnika u parnice koji su se vodile u vezi s prenesenim dijelovima stečajne mase. Stečajni upravitelj je i nakon zaključenja stečajnog postupka procesno legitimiran za vođenje tekućih aktivnih i pasivnih parnica koji se odnose na stečajnu masu.

Pogrešan je i za stečajne vjerovnike vrlo štetan stav da se u svim stečajnim postupcima stečajna masa može okončati u roku od godinu i pol dana od održanog izvještajnog ročišta, pa čl. 193, st. 5. SZ u kojem se to određuje, a koji je uži kabinet Vlade ugurao u zakonski tekst ne poštujući stručno mišljenje Radne skupine za izradu ZIDSZ 2006., treba što prije iz zakona odstraniti te s time u vezi odgovarajuće promijeniti i čl. 27, st. 1. SZ.

Bez završnog računa stečajnog upravitelja stečajni sudac ne može donijeti odluku o suglasnosti za završnu diobu (čl. 192, st. 2. SZ). Stoga stečajni upravitelj mora zajedno s prijedlogom za završnu diobu stečajnom sucu predati i završni račun koji bi se morao sastojati od računa prihoda i rashoda (izračuna ostatka) u povezanosti sa završnom bilancom (koja je samo fakultativna), zatim završnog izvještaja te završnog (diobnog) popisa.

Ni odbor vjerovnika neće moći odlučiti o svojoj suglasnosti za završnu diobu bez završnog računa. Čim se izjasni o završnom računu u roku koji mu je odredio stečajni sudac (čl. 31 st. 3, reč. 1. SZ), odbor vjerovnika bi morao odlučiti i o svojoj suglasnosti za završnu diobu.

Odluku kojom daje svoju suglasnost za završnu diobu i odluku kojom tom prigodom određuje (zakazuje) završno ročište (čl. 193, st. 1, reč. 1. SZ), kao i odluku kojom uskraćuje svoju suglasnost za završnu diobu, stečajni sudac donosi u obliku rješenja (čl. 10, st. 1. i 2. SZ), protiv kojih je dozvoljena nesuspendivna žalba u roku od 8 dana (čl. 11, st. 1, 2. i 5. SZ).

Stečajni upravitelj je dužan sastaviti završni (diobni) popis na način da među ostalim vodi računa i o odredbama čl. 184.-189. te čl. 194.-195. SZ. Sastavljajući završni popis stečajni upravitelj bi čl. 188. SZ odgovarajuće trebao primijeniti i na situaciju kada neka tražbina njegovom omaškom nije stavljena u diobni popis i nije uzeta u obzir pri prethodnoj djelomičnoj diobi. Ona bi tada barem morala biti uzeta u obzir pri završnoj diobi i shodno tome uvrštena u završni popis.

Premda zakon izričito ne određuje koliko dugo završni popis mora ležati u pisarnici, proizlazi da će to biti najmanje dvadeset i šest dana, započevši najkasnije od dana javne objave zbroja tražbina i iznosa koji se raspodijeljuje pri završnoj diobi u "Narodnim novinama", a uzimajući u obzir rokove predviđene u čl. 9, st. 1, reč. 3, čl. 185, st. 1, čl. 186, st. 1, reč. 1. te čl. 188. SZ. S time u vezi treba pozdraviti izmjenu u čl. 193, st. 2. SZ kojom je dosadašnji rok što mora proteći između objavljivanja poziva za ročište i njegova održavanja produžen od najmanje petnaest do najviše trideset dana na rok od najmanje trideset do najviše šezdeset dana, jer je dosadašnje trajanje tog roka s obzirom na spomenute gornje odredbe bilo prekratko.

Prema čl. 189. SZ izmjene završnog popisa prije održavanja završnog ročišta u roku od tri dana od isteka rokova iz čl. 185, st. 1. i čl. 186, st. 1, reč. 1. SZ ovlašten je poduzeti samo stečajni upravitelj i to samo u zakonom točno predviđenim slučajevima (čl. 185.-188. SZ). Trebalo bi uzeti da bi stečajni upravitelj prema čl. 189. SZ mogao moći izmijeniti završni popis i ako bi u periodu između polaganja završnog popisa u pisarnici suda i proteka petnaestodnevnog roka od obavljene javne objave zbroja tražbina i iznosa koji će se raspodijeliti u završnoj diobi postao svjestan da određenu tražbinu stečajnog vjerovnika omaškom, protivno zakonu nije uvrstio u završni popis. Greške u pisanju i računanju stečajni upravitelj bi morao moći svakovremeno izmijeniti u završnom popisu. Izmijenjeni završni popis odmah se mora položiti u pisarnicu suda, kako bi se i protiv tih izmjena mogli istaći prigovori.

Do ispravka završnog popisa povodom održanog ročišta može doći ako su na završnom ročištu podignuti prigovori, koji su usvajaju i sukladno tome određuje ispravak navedenog popisa. Prigovore na završni popis ovlaštenu su podnijeti stečajni vjerovnici prijavljenih tražbina koji nisu uopće ili nisu u potpunosti namireni, neovisno o tome je li njihova tražbina utvrđena ili nije. Materijalnopravni prigovori o postojanju tražbine nisu dozvoljeni. Treba pozdraviti novelirani čl. 193, st. 3. SZ kojim je zakonodavac izričito odredio da se o podnesenim prigovorima odlučuje odmah na završnom ročištu, s obzirom da je u praksi to bilo sporno. Ispravak prijedloga stečajnog upravitelja o podjeli iznosa stečajne mase pri završnoj diobi koja je uzrokovana odlukama donesenim na završnom ročištu nema utjecaj na popis tražbina koje se prema završnom popisu uzimaju u obzir pri završnoj diobi. No, ispravka u tražbinama na završnom popisu ima neposredno utjecaj i na ispravak prijedloga o podjeli stečajne mase, jer će se stečajna kvota i brojčani iznosi pri raspodjeli promijeniti.

Treba pozdraviti novelirani čl. 193, st. 4. u vezi s čl. 190, st. 4. kojim se sada jasno određuje da se završnoj diobi može pristupiti tek po pravomoćnosti rješenja kojim je stečajni sudac odredio u povodu prigovora vjerovnika ispravak završnog popisa. Iako to zakon izričito ne određuje, treba po logici stvari uzeti da bi s provođenjem završne diobe trebalo

pričekati i dok rješenje kojim se prigovor vjerovnika odbija ne postane pravomoćno.

Provođenje završne diobe sastoji se u isplaćivanju stečajne kvote i eventualno u zadržavanju i polaganju u skladu sa zakonom zadržanih iznosa.

Stečajni postupak može se zaključiti tek po okončanju završne diobe (čl. 196, st. 1. SZ) čime je osiguran nadzor nad njezinom provedbom, a kojeg su u prvom redu dužni provesti stečajni sudac i odbor vjerovnika. Da bi tijela stečajnog postupka mogla obaviti svoju funkciju nadzora, stečajni upravitelj bi o provedbi završne diobe morao podnijeti zaključni izvještaj.

U svojim prijelaznim odredbama ZIDSZ 2006. je trebao odrediti da se na stečajne postupke pokrenute prije njegovog stupanja na snagu osim njegovog čl. 89. i čl. 90. primjenjuje i čl. 88. Sudska praksa će morati odrediti što se u smislu čl. 111, st. 2. ZIDSZ 2006. smatra započetom radnjom kad je riječ o završnoj diobi.

Summary

FINAL DISTRIBUTION IN BANKRUPTCY PROCEEDINGS

In view of novelties included in the Fourth Revision of the Bankruptcy Law of 2006, this article analysis preconditions for final distribution within bankruptcy proceedings: finalized realisation of bankruptcy estate, consent of the creditor committee for final distribution, and consent of the bankruptcy judge for this distribution.

Subsequently, the author gives an overview of final (distribution) list as a basis for satisfaction of bankruptcy creditors at the final distribution, paying special attention to the two issues: which claims are put in final list and the manner in which creditors are informed on the content of that list. At the same time, it is established what changes of the final list are allowed before the final hearing, and what corrections of the final list are allowed as a consequence of the final hearing.

Furthermore, rules for immediate, concrete final distribution are summarized.

Finally, the author warns of certain shortcomings included in the transitional provisions of the said Fourth Revision of the Bankruptcy Law, which are applicable to final distribution in bankruptcy proceedings that had been initiated before the Revision entered into force.

Key words: *final distribution in bankruptcy proceedings, finalized realisation of bankruptcy estate, final account of bankruptcy trustee, final (distribution) list, final hearing in the bankruptcy proceedings.*

Zusammenfassung

SCHLUSSVERTEILUNG IM KONKURSVERFAHREN

Im Hinblick auf die Neuigkeiten, welche die 4. Novelle zum Konkursrecht von 2006 mit sich gebracht hat, werden in der Arbeit Voraussetzungen für die Schlussverteilung im Konkursverfahren analysiert: beendete Verwertung der Konkursmasse, Zustimmung des Gläubigerausschusses für die Schlussverteilung sowie Zustimmung des Konkursrichters für diese Verteilung.

Danach wird das Schluss(Verteilungs)verzeichnis als Basis dargestellt, nach der die Konkursgläubiger in der Schlussverteilung befriedigt werden, wobei besonders die Frage behandelt wird, welche Forderungen in das Schlussverzeichnis eingetragen werden und wie die Gläubiger mit dessen Inhalt bekannt gemacht werden. Gleichzeitig wird untersucht welche Änderungen des Schlussverzeichnisses vor dem Schlusstermin und welche Berichtigungen des Schlussverzeichnisses anlässlich des abgehaltenen Schlusstermins möglich sind.

Danach werden die Regeln für die unmittelbare, faktische Durchführung der Schlussverteilung kurz zusammengefasst.

Am Ende wird auf bestimmte Mängel in den Übergangsbestimmungen der erwähnten 4. Novelle zum Konkursgesetz hingewiesen, die sich auf die Schlussverteilung in Konkursverfahren beziehen, die eingeleitet wurden bevor diese Novelle in Kraft getreten ist.

Schlüsselwörter: *Schlussverteilung im Konkursverfahren, beendete Verwertung der Konkursmasse, Schlussrechnung des Konkursverwalters, Schluss (Verteilungs)verzeichnis, Schlusstermin im Konkursverfahren.*

Sommario

RIPARTIZIONE FINALE NELLA PROCEDURA FALLIMENTARE

Con lo sguardo alle novità incluse nella IV Novella della Legge fallimentare del 2006, nel lavoro si analizzano le precondizioni per la ripartizione finale nella procedura fallimentare: la **vendita** conclusiva della massa fallimentare, il consenso del comitato dei creditori per la ripartizione finale e il consenso del giudice fallimentare.

Dopo, si presenta la lista della lista finale (di ripartizione) come base per la ripartizione finale e la soddisfazione dei creditori fallimentari, prestando particolare attenzione alle due questioni di quali domande sono inserite nella lista finale e del modo in cui i creditori sono informati del contenuto

della lista. Allo stesso tempo, si esamina quali **revisionsi** della lista finale sono consentite prima dell'udienza finale, e quali **revisionsi** sono consentite come conseguenza dell'udienza finale.

Inoltre, si riassumono le regole per l'immediata, concreta ripartizione finale.

Infine, si avverte di determinate deficienze presenti nelle disposizioni transitorie della menzionata IV Novella della Legge fallimentare, che sono applicabili alla ripartizione finale nelle procedure fallimentari che siano state avviate prima dell'entrata in vigore della novella.

***Parole chiave:** ripartizione finale nella procedura fallimentare, vendita conclusiva della massa fallimentare, conto finale del curatore fallimentare, lista finale (di ripartizione), udienza finale nella procedura fallimentare.*